

WAGON III/08

Radek Fridrich
Jarmila Hlavatá
Lubica Christophory
Jakub Karas
Vladislav Reisinger
Viki Shock
Jiří Staněk
Zafer Şenocak
Tereza Verecká

➤ Záměrná komplikace neboli čtení nikoliv na dovolenou

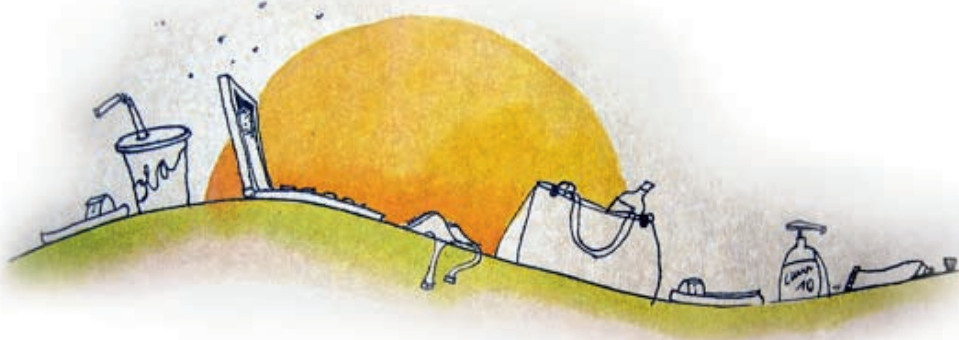
Možná je horko. Možná máte vypnutý mozek a vybitý mobil. Předpověď počasí na víkend je neúprosná. Nás to nezajímá. Rozhodli jsme se, že vám léto zkomplikujeme. Že vás totiž texty tohoto čísla přimějí opustit vlídnou bezmyšlenkovitost ozdravných pobytů a záchranných úniků před realitou práce či školy. Žádáme nekompromisně, abyste se zanořili do spleti významů, stylů a témat. Poezie, próza, překlad, rozhovor, fejeton, galerie. Každý nechť si vybere vlastní vstup do Nákladu třetího čísla roku 2008.

Vladislav Reisinger

se nejprve objevil
coby autor jedné
ze zajímavých
reakcí v našem
Poštovním wagonu.
Téměř po roce
nyní uvádíme
jeho básně
pohybující se od
záznamu běžného
k podlamování
skutečnosti
imaginárními
světy. Ať tak či tak,
rozhodně jde o *chytré básně*.

Jiří Staněk, jehož jste mohli
potkávat v autorské stáji dnes již
neexistujícího Petrova, nám světil hned
několik svých cyklů či básnických
sbírek. Vybrali jsme sedm let starou
skladbu *Malé modlitby*, jejíž bohatý
symbolický svět nás zaujal.

Zůstáváme věrni také svému
slibu, že vám budeme představovat
zajímavé autory, kteří zatím publikují
především na internetu. V tomto čísle
najdete hned tři internetové autorky,
jejichž působišti jsou nejznámější
literární a diskusní servery: *LiTerra*.
cz, *Písmák.cz*, *Totem.cz* a *Nyx.cz*. První
z nich je **Jarmila Hlavatá**, která zve
do intimního světa s výraznou přírodní
tematikou, ať už v podobě kulis, nebo
metafor; v aktuálním výběru zurčí
a cinkají především všechna skupenství
vody.

Ilustrace Tereza Václavková

Rádi ve Wagonu představujeme
autory píšící slovensky, neboť
věříme, že vzájemnému oddalování
a znesrozumitelňování češtiny
a slovenštiny je třeba klást překážky.
Nejen svému původu a rodnému
jazyku však vděčí mladá básnířka
a písničkářka, další internetová autorka,
Ľubica Christophory, za uvedení
v našem almanachu. Její poezie, to jsou
útlé, přemýšlivé introspekce; křupavá
sousta, kterým může dobře svědčit
noční listování internetem.

Místem k oddechu může
tentokrát být *Telegrafní sloupek*, kde
s humorem a nadhledem líčí své
peripetie středoškolské profesorky
šéfredaktorka revue Pandora, **Kateřina
Tošková**. Svůj fejetonistický deník četla
s velkým úspěchem na posledním,
červnovém čtení Wagonu v pražské
kavárně *Carpe diem*. Nyní vám tedy

umožňujeme repete, i když přirozeně ošizené o živý autorský vklad.

Kupé prózy, která často zůstává zcela neobsazeno, veze tentokrát cestující hned dva. Se svými překlady německých pověstí z okolí Děčína přichází tamní rodák **Radek Fridrich**. Sami rozhodněte, kde je autor ještě překladatelem a kde už mystifikátorem nebo básníkem. Dalším prozaikem letního Wagonu je **Viki Shock**. I u něho jde o premiérovou jízdu literárním vlakem, do kupé se ovšem vyzbrojil zápisy svých neuspořádaných snů. Věříme, že jimi potěšíme nejen každého psychologa, ale i každého čtenáře. Sympatickou délku jednotlivých textů si krásně vychutnáte k ranní kávě – a kdo ví, možná vás autor inspiruje k zapisování snů vlastních.

Druhou oddechovou zastávkou může být **rozhovor s šéfredaktorem revue Plav**, která se s ojedinělou soustavností věnuje umění překladu. Jaká je hodnota dobrého překladu, odkud se Plav mezi literárními časopisy vzal a co je jeho cílem, vysvětluje **Lukáš Novosad**.

V návaznosti na předchozí jsme velmi potěšeni, že můžeme po delší době představit právě překlad. Německého básníka tureckého původu, **Zafera Šenocaka**, si vybrala **Tereza Brdečková**. Uvedený cyklus se týká Berlína a je portrétem města v té chvíli ještě nesjednoceného

pádem Zdi. Další autorovy básně pak najdete v knize, kterou letos vydalo nakladatelství Fra.

Nejmladšími cestujícími nového čísla jsou **Tereza Verecká** (1985) a **Jakub Karas** (1987). Třebaže je tu uvozujeme právě věkem, nebyl jejich výběr tou pověstnou pomocnou rukou a povzbuzením autora dosud klopýtajícího, neboť oba si již stihli najít určitý autorský styl. Tereza je bystrá pozorovatelka a své hravé postřehy taví do střídmych básní s pevnější strukturou, naopak Jakub se slovem opájí a nešetří jím. Však také přiznává a v textech nezapře inspiraci americkou beat generation. Jeho básně vás možná nakazí svou expresivitou, i když ani jim není cizí humor, v tomto případě však spíš v sarkastickém hávu.

A abyste se v záplavě slov neztratili, do správných kolejí vás v galerii *Nahýbejte se z oken* navrátí redaktor **Nykos** se svými vynalézavými ilustracemi písně **Václava Koubka** *Lokálka kat*. Velmi vhodné téma pro Wagon!

Ať už se tedy do našich autorů pustíte podle abecedy, podle žánru či podle věku, věříme, že vám každý z nich přinese svět vtělený do slov jiné chuti. A v tom listování světy je přece kouzlo, jemuž všichni propadáme. Přejeme vám krásné léto, i to babí, a dobré čtení.

J. N. S.

Obsah

Telegrafní sloupek

Situace se mění každým dnem

5

Náklad

Radek Fridrich

8

Jarmila Hlavatá

12

Lubica Christophory

16

Jakub Karas

19

Vladislav Reisinger

23

Viki Shock

28

Jiří Staněk

32

Zafer Şenocak (překlad Tereza Brdečková)

36

Tereza Verecká

47

Z jiných tratí

Plav

50

↘ Situace se mění každým dnem

Z podivuhodného deníku jisté K.T.

středa 7. května 2008

V telce běží porno a já si říkám, jak dlouho ještě budu mít televizi. Existenční krize. Co s prachama, nájem, internet, jídlo a všechny ty svršky a spodky, a laky a šminky, a cigára a pívka, a ozdoby na vánoční strom a svatební dary? Kurva, proč s věkem rostou i výdaje?! Vykopli mě z práce. Okamžitě se mi vrátil ten pocit neschopnosti. Bylo zkurveně těžký se ho zbavit, přesvědčit samu sebe o tom, co říká maminka: jsem skvělá, šikovná, schopná, inteligentní, invenční, časově flexibilní a komunikativní. A ředitel luskne – a já jsem rázem blbá, tlustá, hnusná. Jsem idiot a ze všeho mám i po těch letech jen první dojmy. Ačkoli už půlrok vykládám v septimě o socializaci, sama jí nejsem schopná. Naivně se pouštím do hádek s šéfkou předmětové komise, nenadávám studentům kvůli bordelu u odpadkového koše, nekontroluju, jestli jsou všechny žaluzie vytažené (Praží na ně sluníčko, musíte je vytáhnout, hlavně před víkendem, víte, co to je, když na ně celý dva dny praží sluníčko?!), fakuju dozory na chodbách a pak se nechám seřvat za rozlité kafe kolem automatu, a ty květináče! Rozmohl se nám tu nový nešvar, slyším pokaždý na poradě, studenti cpou odpadky do květináčů! A největším průserem je, že jsem neprovedla kontrolu kontroly slohových prací! Kurva, jsem fakt lůzr. A ta kráva, co se vyučila občance v 80. letech,

po mě de jak slepice po flusu. Šéf má vždycky pravdu. Už bych to měla pochopit. Jenže já mám ze všeho jen první dojmy. V pubertě je to okouzující, před třicítkou trapný.

pondělí 26. května 2008

Ve škole je tichý napětí. Někteří mě přestávají zdravít, jiní mě zastavují a vyptávají se na důvody. Už jsem se naučila frázi: Všechny dotazy směřujte na vedení školy. Protože vlastně nevím, proč mě vykopli. Ředitel plkal cosi o tom, že mám příliš mnoho aktivit, že jsem ve městě docela známá, že snadno najdu uplatnění jinde, že jsem příliš intelektuální... A že mám příliš benevolentní vztah ke studentům! V tom měl asi pravdu. Loni na konci roku, v období velkého úklidu, kdy studenti šurou učebny, vynášejí odpadky a snaží se mladším a blbějším prodat učebnice, podle kterých se už neučí, a kdy učitelé zevlují na chodbách (dozor se tomu říká) nebo plácají o zahrádkách a nadcházející dovolené, tak v tomhle báječném skoro letním a dusnem prosáklým chaosu jsem od 1.B koupila vánoční stromek. Dva chudáci ho táhli chodbou a snažili se ho někomu udat. Za dvě kila! škemrali. Ještě jednou obejděte školu, řekla jsem jim, a když ho nestřelíte, tak ho za pade беру. Teď ho mám ve skříni, je připravený k akci. Jen na ty ozdoby už asi mít nebudu.

úterý 27. května 2008

Situace se mění každým dnem. Už se neptají na důvody, ale na to, jestli vím o té petici. Bez mého vědomí ji sepsala 2.B. Banda smradů, kterou už dva roky učím česky. Stošedesáttřikrát jsem povídala o jambu, a stejně ho nepoznají. Když se ptám na druh, plkají cosi o básničce. Hospodine, pomiluj ny je světská literatura, protože v ní vystupuje hospodský. Revizor je poema a romaneto veselá básnička o chlastu. Někteří stále trvají na tom, že filosofie se píše s tvrdým, protože je odvozena od fylogeneze. A že český se musí psát s velkým Č – podle Český republiky. Když jsme psali fejeton, všichni z šesti nabízených témat neomylně zvolili „Místo lihu kup si knihu“. A každý z nich popsal milion důvodů, proč jsou knihy na hovno. Půlka třídy na konci každého pololetí zoufale vybírá ostré zatáčky mezi dostatečně a dobře, ostatní padají ještě níž. A přesto: když se dozvěděli o mém odchodu, okamžitě se kolem mě sesypali a vyvolávali hesla o tom, že takhle to teda nepude. Ti nejchytřejší nezapomněli dodat, že nešplhají. Vysvětlila jsem jim, že právně je vše v pořádku, že pokud vedení rozhodne o neprodloužení smlouvy, že... atd. A že pokud se do něčeho pustí, nebude to můj boj. A oni se pustili. Sepsali petici, dokonce si ji nechali zkorigovat ostatními češtináři, a pak ji vypustili. Zběsile obíhají kabinety a nechávají podepisovat i učitele. Dokonce mají variantu i pro rodiče. Programově nechci nic vědět, ale info přichází samo: prý už mají čtyři sta signatářů. Přitom učím necelý dvě stovky studentů. Buď mě znají z místních hospod, anebo jde o davovou psychózu. Ale co je lepší?

pátek 6. června 2008

Dneska to přišlo: předvolání k řediteli. Lampu s sebou neměl. Když už jste zorganizovala tu petici, začal vtípem, který nebyl pochopen. Prý váhal už před svým prvním rozhodnutím. Velmi mile ho překvapilo, že jsem to nezabalila. Že i přes vědomí konce běhám po škole po škole a točím s primou film. Makám na publikaci k projektu. Vedu filmový klub. Nemyslete si, že Vás nesleduju, že nevím, co děláte, povídal. Z několika stran se mi potvrdilo, říkal, že jako učitel nejste dokonalá, že máte jisté rezervy. Ale letos, i to mé zdroje potvrzují, jste jiná než loni, jako učitel se vyvíjíte. Loni to byl první rok po škole, že? došlo mu. Takže je vidět, že na sobě pracujete. A to mě vyděsilo. Kriste Ježíši, já směřuju k tomu, že se stanu učitelkou! Že začnu přeměřovat, jestli jsou lavice v lajně, že budu kontrolovat bordel v květináčích a vyžadovat smazanou tabuli, že budu všechno desetkrát opakovat a doplňujícími otázkami se ujišťovat, jestli všichni dávají pozor, že budu všude první s dotazem, kde jsou toalety, že i v hospodě budu řvát: Skovej to, nebo ti to seberu a vrátím až na konci školního roku! Tak to teda ne! Nabídl mi smlouvu ještě na rok, pak by se prý vidělo. Tak to teda ne. Nechal mi tejden na přemejšlení. Ne! Ve školním časopise vyšel rozhovor se mnou, jmenoval se Nesnáším loučení. Pod otázkou, co budu dál dělat, tam stojí: Asi za kasou v Kauflandu, přijďte nakoupit! Potkala jsem malou Soňu z primy, nešťastně mi povídá: Jděte radši do Globusu, tam jezdíme častěji!

Telegrafní
sloupek

pondělí 9. června 2008

Jsem líná, blbá a nasraná. Dlouho jsem na tyhle životní dojmy neměla čas, ale dneska stávkujeme, a tak si to můžu dovolit. Přestala jsem ředit víno a pracovat. A odepisovat na smsky. Honza mě sere, práce mě sere,

koníčky mě serou, dokonce i televize už mě sere. A do toho všeho přišel mail s žádostí o můj životopis – chtějí mě zařadit do publikace Slavní Ústečnané. Líčím to Olině, shrne to slovy: Život umí bejt hodně trapnej!

Kateřina Tošková

Modroret

↘ O Koňské hlavě

Podíváme-li se od Bynova směrem ke Sněžníku, spatříme stolovou horu, která se pozvolna svažuje a získává tvar koňské hlavy, a proto se jí také tak říká. K tomu se váže následující pověst:

Kdysi prý krajinou pískovcových skal a řeky Labe procházel zavalitý obr, jménem Sandsteinfresser, nebo-li Pískovcový žrout. Jelikož, jak je známo, pískovec je kámen velice drobivý a chutný, tak není divu, že si obr nemohl pomoci a žral a žral, až celou pískovcovou krajinu sežral. A protože chtěl táhnout dál za další kamennou potravou a sotva se mohl hýbat,

vysochal si ze zbytků pískovcových bloků obrovského komoně, který ho měl odvézt dál do Saska. Kůň však byl tak srostlý s místní krajinou a nechtělo se mu ji opustit, že začal jančit pod svým obrovitým jezdcem, párkrát se vzepjal a nakonec Sandsteinfressera zadními nohama vyhodil daleko za Míšeň. Ještě ho stihnul kopnout do břicha, obr vyzvrátil všechny sežrané pískovce zpět a krajina se ustálila tak, jak ji známe dodnes. Poté si spokojeně odfrkl, spočinul svou hlavou klidně na sněžnické stolové hoře a zkameněl.

↘ Fóglkrojc

(Tomáši Řezníčkovi)

Ktyš se Marchel Fischer fracela f šeru tomu,
spatřila poblíž TyBlochu
mesi skalami kmitavy pohyp.

Světavost ji netala a šla bliš ke křovině,
otkut se na ni s ryčnym kšíkem vyřítit mušiček,
prutce máfající planitymi křidly.

Kosotoj, křikla Marchel a trefil ji šlak.

➤ O silákovi Šíchlkolovi

Karl Schiechl, zvaný Šíchlkol, pocházel z Jílového a byl široko daleko znám jako silák, ale také se o něm vědělo, že je pytlákem. Vážné i veselé historky šly o něm.

Jednou byl nakupovat v Sasku a na trhu do něj vrazil jeden místní hejsek ze Schmilky. Šíchlkol nešel nikdy pro ránu daleko a už byli v sobě, mlátili se pěstma do tváří tak, že jim zuby lítaly jak ulámané třísky. Šíchlkol toho saského drzouna porazil, omluvil se všem

trhovcům za převržené stánky, popadl nakoupené zboží a z hubou od krve, v které chybělo pár předních řezáků dorazil domů.

Večer v jílovské hospodě všem vyprávěl, co se stalo. Jaké bylo však překvapení pijáckých hostů, když v rozesmátých ústech Šíchlkola spatřili bělostnou řadu zubů včetně vyražených řezáků. Raději se ho na nic neptali, zaplatili a šli si po svých. Inu, se Šíchlkolem nebylo radno si zahrávat.

➤ Básnický kříž

19. listopadu 1775 spadl se skal
v údolí Suché Kamenice
Matheus Gaudernack
z Arnsdorfu.

Na místě pádu je vytesána báseň:

*Vhod' do vody kámen.
Ulom stonek trávy.
Pohlédni do skal.
Leť křížem křídel.*

➤ O Selečce

Kdysi dávno žil na samotě nedaleko údolí Suché Kamenice ras, který měl jedinou dceru. A protože se ostatní děti v Labské Stráni i Arnolticích dívky štítily, že jedí doma psy, honily ji po vsi, házely po ní kameny a vůbec se jí posmívaly. Dívka to byla malinká, psím masem dobře živěná, psím sádlem vyšlechtěná, černovlasá a kulařoučká, a když se rozčílila, dala ruce v bok a hlasitě nadávala jako dospělé ženské, a proto se jí říkalo Selečka. Jak to tak bývá, když vám někdo ubližuje, chcete se pomstít a dětské srdce, to se ví, neodpouští.

Jednou, když Selečku děti zase hnaly z Arnoltic po silnici do Labské Stráně,

uskočila hbitě do pole a směřovala k Suché Kamenici. Dva největší klučíci sígři se vydali za ní a stejně jako ona, vnikli do lesa, mezi kameny porostlé zeleným mechem. Ale jak se dívali a se zadržným dechem naslouchali, Selečku nespátřili. Náhle se otočili, že už se vrátí domů, když se za nimi dívka zjevila. Kluci se na ní chtěli vrhnout a pořádně ji zbít, jenže Selečka se tajemně usmála a vesničtí neřadí spatřili dvě řady psích zubů. Než se stačili otočit a utéci, přiskočila k nim a tak zle je pokousala a potrhala, že trvalo řadu měsíců, než se kluci zotavili. O té doby se jí všechny děti vyhýbaly a nikdo si na ni už netroufnul.

➤ O Klabonosovi

Před dávnými časy žil ve Všemilech dřevorubec, jehož jedinou vášní bylo svážet dříví z lesa do vsi. Věrnou pomocnicí mu byla tichá kobyłka, jménem Vranka. A jak to tak bývá, zvíře má otisk podoby svého pána a naopak, podíval-li se někdo na dřevorubce z profilu, spatřil, že mu nos skoro splývá s čelem v mírném oblouku, a proto se mu neřeklo jinak než Klabonos.

Oba byly za ta leta tak sehraní, že dřevorubec nemusel Vranku slovy pobízet, pouze ji několika zvláštními zvuky naznačoval, zda má stát, jít či ukročit.

Jednou táhli kládu ze Všemilské planiny úvozem do vsi, když nad nimi zakrákal havran. „Špatné znamení,” řekl

si dřevorubec a nerušeně pokračoval v práci. Náhle se před nimi zjevila černá žeňka, která konici špítla pár slov do ucha a ona začal na místě jančit tak, že si o kládu zpřerážela všechny nohy. Klabonos se jí marně snažil pomoci, nebylo to nic platné, proti černé žeňce nebylo obrany. Inu, neštěstí nechodí po horách, ale po lidech. Když dřevorubec spatřil, jak jeho milá klisnička trpí, vzal do ruky sekeru a jedním úderem ukončil její trápení. Poté objal nebohou kobyłku a takto zůstali po celou noc, která se mezitím snesla.

Když druhý den kráčeli vesničané kolem, spatřili u cesty dva zvláštně se překrývající kameny, to Klabonos a Vranka zkameněli v objetí. A tak tam leží dodnes.

Radek Fridrich

➤ Radek Fridrich

Narozen 1. 12. 1968 v Děčíně. Básník, výtvarník, recenzent, příležitostný překladatel z němčiny. Své básně publikoval v časopisech, byly přeloženy do angličtiny, němčiny, polštiny, srbštiny a chorvatštiny. Vybrané texty jsou překlady a mystifikace vytvářené na podkladu německých pověstí Děčínska, jež v letošním roce vyjdou pod názvem *Modroret* v nakladatelství Bor v Liberci.

Zastoupení v antologiích (výběr)

Od břehů k horám, ed. Milan Kozelka, Votobia, Olomouc 2000.

Antologie nové české literatury 1995 – 2004, ed. Radim Kopáč, Karolína Jirkalová, Fra, Praha 2004.

Höhlen tief im Wörterbuch. Tschechische Lyrik der letzten Jahrzehnte, Tschechische Bibliothek, Urs Heftrich und Michael Špirit (Hg.), Deutsche Verlags-Anstalt, München 2006.

Antologie české poezie (1986 – 2006), ed. Simona Martínková – Racková, Jitka Srbová, Michaela Šmejkalová a Jan Šulc, Dybbuk, Praha 2007.

Slovem i obrazem, ed. Jan Suk, Radim Kopáč, Kateřina Tučková, Nakladatelství Vltavín, Praha 2008.

Vydané básnické sbírky

Druhá strana (TGIF, 1994, spolu s Tomášem Řezníčkem)

PRA (Protis, Praha 1996)

Zimoviště (Turské pole, bibliofilie 1998)

V zahradě Bredovských (Host, Brno 1999).

Řeč mrtvejch/Die Totenrede (Nomisterion, Děčín 2001)

Erzherz (Votobia, Olomouc 2002)

Molchloch (Host, Brno 2004)

Šrakakel/Der schreckliche (Nomisterion, Děčín 2005)

Z dzennieka Żybrzyda (Portret, Olsztyn 2005)

Žibřid (Host, Brno 2006)

Vlašský Daniel (FUUD UJEP, Ústí nad Labem 2006)

Jarmila Hlavatá

↘ Možnost křídla

Víš, proč dutě to zní
když o kůru stromu zavadíš pěstí?

Možná leden má ústa
a možná je to prostor pod prsty
něco z černobíla na dně

nebo něco not ke ztracené hře,
z kterého umí číst
když ustrne voda.

↘ Výběh pro orla a pannu

vybral dvě knihy
z nich po příběhu
jakoby stál rozkročen nad studní
a nechal mě naslouchat přízvuku džbánu

rozevřel hlínu - plyně četla
cestu k listům
do dlaně půjčil si moje ústa
a mlčky se dotkl džungle

citem pro temnotu slabých stránek
přimyslel mi mezery
mezery namísto tajemek
ve kterých vychází stále ale jen slunce

- rovnoběžně s vodou
chtěla jsem aby raději začalo pršet
ale zvuk vedl k západce
jako kdyby zelená mohla mít branku

zůstalo otevřeno do ulice
z prostoru tak jednoduchého plotem

Jarmila Hlavatá

↘ Vysypané okno

chvíli trvá nevnímat dech
číst plynňě, nahlas
moment vah,
letmý krok nad sebe

rozepínáme se na ramenech
těch co pověřili nás
nebem z povolání

jakoby knihu položili na záda
poslední stránkou
nedozníť

↘ Chodníky

noc kterou se neprospíme ke všednosti
dává nám ruce žebráka
na místě kde i jojo zavádět do krajnosti
jsme k nezaplacení

jak neprůhlednost básníka
jsme podobizny odstřižených nehtů

mezitím co píšeme jednu větu
deset měsíců nevycházíme s nebem

k západu táhneme zčernat
a ptát se okraje mincí jen tak pro jistotu
zdali máme v očích podzim topolů
nebo si jen pod nohy píšeme deník

Jarmila Hlavatá

↘ Andělská stvoření

Zdá se přesocháno
a ještě nezačalo platně mrznout
Zdá se přeticho
v hmoždířích naprázdno

Zdá se mi najednou
zdá se nemáme odvahu

Nezdát se
vyrobit křídla
do půl sebe
nad bolavé kříže

My z popsaného papíru
na vážkách ukřižení místři
těžké váhy

↘ Bodláky

Po dešti v trávě
pár šelem
upouští od barev, úšklebků nebe
než přijde
večer a muž s bedýnkou na býlí
přistoupí na hlavu lva.

Je příliš den
na hromnice
pozdě na pohnutí stébla ke stéblu.

Jako by slehla (se)
po hvězdách zem
mordou
a na vlastní hřbet.

↘ Škrtni mi

cokoli zaznamenáš je voda
stočená do ruličky hladina

jsou tak různé způsoby cest
pro obraz kterému vzali rám
i přestože letos v nás hnízdí málo vlaštovek

a podobně papírové koně
plavíme ke kolikátému již
břehu
spálit žízeň

Jarmila Hlavatá

↘ Interiér

už si nevzpomene na cizinku

sedávala v nejtemnějším koutu
putyky pro místní
taková
na jedné lodi s dechem tuberkulózní žárovky
možná i taková co zaslechla melodii

psala k ní slova
„ještě ráno se milovali
skrz okna
slunce je podvodník“

tenkrát byl březen, mrzlo
ustříhla si nehet
a na špinavý ubrus vedle piva položila měsíc
tak aby dorůstal

úplně k ní
žádná židle nebyla volná

na délku stolu se nevzpomene
že zůstala na jazyku výdechem

↘ Jarmila Hlavatá

Narodila jsem se 14. 4. 1974, vystudovala gymnázium, nedokončila nástavbové studium SZŠ – obor porodní asistentka, osm let strávila na mateřské dovolené. Nyní pracuji ve veřejné správě a od října 2008 se stávám studentem VŠERS v Příbrami. Poezie mě potkala snad náhodou, ale zůstala a stala se třetím rozměrem mého života.

Jako Alimra publikuji na literárním serveru www.totem.cz a www.pismak.cz. Nedávno jsem se stala autorkou internetového magazínu Postřeh.

Kontakt: jarmilahlavata@seznam.cz

Ľubica
Christophory

↘ Noviny

dnes čítam v tvárach
ako v novinách

čo je starého

↘ Vnútro

Som žena
čo si kľukne nad lavór

aby očistila svoje vnútro

Vstaň aj ty a očisti sa
vstúp do svojich útrobov

↘ Oliva

Svet je niekedy malé miesto
na moje srdce,

cez priezor olivy
ti hľadím do tváre.

A nie je viac miesta na olej,

ktorý by hladko plynul
ranami

↘ Ondřejník

Na vrchole Ondřejníka muž,
ktorý netuší, že je jediný,
čo ohýba krajiny

a okolo neho sväté ticho

a ja ako víchor,
ktorý láme vrcholy stromov
a narúša korene

Ľubica
Christophory

↘ Zmija

ak o tebe uvažujem
ako o horúcom kameni

som zmija?

↘ V skle

keď odídeš

opäť sa zlámu obruče suda
víno opäť zhorkne

snažím sa vidieť
svoju trpkosť a farbu

proti svetlu

↘ Zabíjačka

vždy som dokázala rezať
iba na povrchu

svoju krv som nechala tiecť
korytom

na zabíjačke sa jedlo tvoje mäso
hoci ja som bola sviňa

↘ Veritas

už na mňa netlačíš

som vylisovaná
ako každé slušné víno

z mojej krvi
prežiješ zimu

Ľubica
Christophory

↘Hviezda

Nechaj svoju hviezdu vybuchnúť
- raz a navždy

Stať sa chladným meteoritom
v ničote

- kedysi som kvôli lesku
nevidela okolitú tmu

↘Ľubica Christophory

Som speváčka a poetka z Bratislavy, žijem v Brne. So svojou hudbou vystupujem sama s gitarou a v skupine LA VA s Tomášom Luskom. Zaujímajú ma tajomstvá, široké svety s jednoduchými slovami a nápevmi, cesty do divokých krajín vnútra. Hľadám svoju kôru, korene a miazgu.

www.christophory.sk
www.myspace.com/lava777

Jakub Karas

↘ Sex s lesní vílou

je jako rumunská lesní víla
krásná jako smrtí prosycená
gotická píseň stojí proti mně
v přeplněném autobuse
při cestě do paralenem načichlých dek

dva afty na rtu spodním snaží se skrýt
mně však připadají
jako znaménko krásy cejch Afroditiin
líbat je chtěl bych svou bolestí v krku

labutí hrdlo nakazit
virem chťiče

potím se při pohledu na umělecké dílo
nihilistického Boha
něžnou a hrubou tvář její polykám
jako kočka pojídající placentu
čerstvě narozenému potomkovi
její surovou krásou se zalykám
v paralenem nasáklém loži

místo cigarety nabídnu víle horký
bylinkový čaj se zázvorovými sušenkami
přes nasydlé hrdlo nemohu vydat hlásku
odsedne si a již víckrát ji neuvidím
tak raději zapnu televizi

Jakub Karas

↘ Pomoz si sám, my jsme mrtví

Nádraží Braník
cestu za světlem okolo Vltavy
lemují polorozpadlé budovy
šedivé panely
od kyselého deště
povadlé stromy v aleji
míjíme umrlce
pohupujícího se pod železničním přejezdem
a dalšího spícího
sladkým spánkem na koleji

kolik života stráví člověk nežitím
který z nich
včera zapomněl vzít prášky
který z nich to přehnal s pitím
možná je přestalo bavit existovat
možná je navštívilo uvědomění
revoluce!
duše se povznesly do éteru
v astrálním těle popíjejí
a smějí se za rohem celému pokolení

nestačila jim
každodenní cesta tramvají
a hlína polohlasem šepotá
„obalit tvý maso lehce se stanu hrobem“
oni našli zkratku
doběhli do cíle jako vítězové

zatímco já jsem na poli startovním
lidé kolem vytvářejí kulisu
žijící mrtvoly
tramvaj změnila se v tubu plnou hnisu
pán naproti nemá doma ubrousek
snídal Tiramisu
a umrlci se smějí
pomoz si sám - my jsme mrtví!

Jakub Karas

↘ V oblíbeném lokále

v oblíbeném lokále
na záchodě shora plíseň prorostla
zasněžila kabinku
kde rozleptává se nosní přepážka

černí oči a krmí žíly
občas zjevují se víly

na míse kde otisklo své pozadí
nespočet sociálních mrzáků
nechtěných harantů
rozmazlených parchantů

došel mi toaletní papír

ze zdi nářků
popsané nemravnými strofami
šklebí se Burroughs v heroinovém opojení

zkostnatělými prsty

mazlí se se spouští a míří na mě
se slovy „seš na řadě magore“

ze zdi nářků
vyplazují na mě jazyk obličeje

dělají dlouhé nosy

slyším jak brousí si

své kosy

vytřu si pozadí touto básní
a pošlu v obálce do vydavatelství
bude cítit mým životem

a vonět po tom zač stojí

někdo to nazývá

avantgardní umění

vy byste to neudělali?

Jakub Karas

↘ Jakub Karas

Narozen na jaře léta Páně 1987 v Praze, kde doposud tráví veškerý svůj čas. Vystudoval Obchodní Akademii na pražském Žižkově, baště všech prapodivných existencí. V současné době pracuje na dokončení básnické sbírky *Porno*, jež se skládá ze 4 kapitol: *I. Porno*, *II. Z blázince*, *III. Pseudopoezie*, *IV. Gotické motivy*. Doposud publikoval v literárním časopise *Divoké víno* a na internetovém serveru *saspi.cz* (sdružení amatérských spisovatelů) pod pseudonymem *Arlique*.

Jeho tvorba je ovlivněna zejména americkou beat generation, českou předrevoluční undergroundovou tvorbou, neméně též hudbou - anglická éra *BatCave*, a také filmem (německý expresionismus, b-kult 80.'s).

Nyní je na volné noze, občas prodává klobásy nebo jen tak pozoruje mraky s lahvičkou v ruce. Záznamy o něm můžete nalézt téměř na všech pražských psychiatrických klinikách.

Kontakt:

jakub.karas87@seznam.cz

icq 418 161 177

<http://www.arlique.estranky.cz>

Vladislav
Reisinger

↘ Mezizubní prostory

vyprahlý týden
smrad tahá za zuby
stačí si vzpomenout na svou dětskou duši
jak malá bílá tvrdá oběšená
na klíce se houpá
a k tomu jazyk užaslý
poprvé ochutnal rudé moře
a z krabic babičky i maminky
chechtají se jehly a bavlnky
jako by něco věděly o národech které procházejí
rozestoupenými
mezizubními prostory

↘ Výlet k vyřikání

plankton ze žlutých korálů
vyslal tvůj sonar
tvého růžového oceánologa
aby ochutnal sladkou vodu jezera

předběhlas zástup z bahnitých nánosů
předběhlas zelené zebry rákosu

zpáteční cestu lemují
číšníci stromů zlomení

až v naší bermudské posteli
zmizí kosočtverce zdí

Vladislav
Reisinger

↘ Domácí úsilí / dobrodruh

střed
látky
uchopím prsty

a vztyčím horu Ubrus

zavrhnu tak nádoby všech snědených jídel
a na úbočí protkané květinovými vzory
vyženu bílé krávy
ze sklenic

jen mačky vidliček
zarachotí a padnou na nohy
pod horou na kterou nelze vylézt

a přece
na vrcholu vlá prapor ruky
čechraný vrtulníkem slov

a kdesi v dáli
šumí moře všeho
co jsem kdy objednal mimo domov

↘ Výlet k vyřikání

Indiáni oblečení do turistických značek
plíží se kolem jezera
zbraně v zubech
párátka v duši
šfourají přídavek
zlomení číšníci stromů
na prázdných podnosech chorošů
nabízí poselství přirozené smrti
a v temnotě pod bermudskou postelí
lidské trojúhelníky

Vladislav
Reisinger

↘ Domácí úsilí / konečně?

Můra napnutá v hodinách
ukazuje na celý den

a pod křídly
se na podlaze
mění moře času
v rozřápanou louži

Po šancích
zbyla slaná chuť
ruce nervózně zakládáné v klín

se klidně pokrývají

Přemýšlím co ti podat
a to žes tu
najednou zdá se náhlé.

Když kameny tvé
strouhají mou mrkev.

Když na železech zbytky krve
vytřásají sílu z ramen,

kdo
vypustí ty zlaté rybky zpátky?

Prý není pozdě
chopit teď až proč

u kamen světlo jednou roztřesená budeš.

Vladislav
Reisinger

↘ Mezizubní prostory

labyrint ze kterého znáš cestu
červené klubko je vidět průhledem mezi paneláky

zub na krku nástroje
napětí krve
ze strun saje

c c c cink cink
kostříčka hudby
na orloji sluchátek

krouživý pohyb nestačí
mezi domy plak

semeniště stříkaček
ze kterých vede červená nit tam nahoru
na orloj důchodců

↘ Domácí úsilí / Noční klid

Zas na kuchyňském stole
stydne večere
stejně tak nohy dole
a hlava v dlaních nahoře

Oči zavřené
a za všemi okny
tři cesty ke smrti
suché blátivé rozpraskané

rty pod kapotou lože

Osprchovaný jazyk
bouchá koštětem do stropu
Ticho tam nahoře!

Je noční klid...

Vladislav
Reisinger

➤ Vladislav Reisinger

Narodil se v roce 1971.

Vydal básnické knihy *Básně tohoto léta (1989 – 2000)*, *Ticho a jiné stroje* (2005), *Šedá korouhev* (2006). Jako knižní prémie pro předplatitele časopisu Tvar právě vychází básnická kniha *Sem se mi dívej*, která vznikala v letech 2004 až 2007 souběžně s knihou *Mezizubní prostory*. Z *Mezizubních prostor* byla doposud zveřejněna jedna ukázka v Tvaru č. 15/2006 (viz archiv na www.itvar.cz). Básně uvedené ve Wagonu III/2008 jsou druhou ukázkou z téže knihy.

➤Obr

Jedné letní noci na rozhraní Libně a Vysočan, kousek od hospody s kouzelným názvem Pohádka, ležel na chodníku osvětleném lampou obrovský chlap. Na výšku měřil asi tři metry a jeho nahoru a dolů se pohybující panděro připomínalo sopku před výbuchem. Obr hlasitě chrápal, škytal a říhal. Chvilí jsem ho pozoroval a pak jsem šel k zahrádce před Pohádku, kde seděl můj dvoumetrový a silný kamarád Volman, jenž kdysi závodně boxoval, a upozornil jsem ho, že kousek od něj se nachází mnohem větší obr, než je on. Volman ale mazal s kamarády karty

a nevěnoval mi mnoho pozornosti. Potom se ten třímetrový obr vzbudil, zvedl se a kráčel směrem k nám. Ne že bych se obra přímo bál, ale přece jen jsem nevěděl, co od něj mohu čekat, a tak jsem zvolna ustoupil do ulice za roh, kde jsem zalezl do nejbližšího domu. Vylezl jsem až na půdu a opatrně jsem vykoukl ven vikýřem. Na balkonu protějšího domu stál ten obr a zvučným hlasem recitoval: Já jsem obr, mám modrou hlavu a zapomněl jsem morseovku... Další jeho slova se mi v sluchu proměnila přímo v rajskou hudbu. Bylo to velmi líbezné a konejšivé.

➤Požár Prahy

Strašlivá bouře a uragán způsobily obrovský nevladatelný požár metropole. Stojím na Újezdě kousek od mostu Legií a s úzkostí pozoruji rychlý postup živlu. Třicetimetrové plameny hravě překonávají velké vzdálenosti a zachvacují budovy, autobusy, tramvaje a auta. Lidé s hrůzným křikem mizí v tomto pekle. Oheň mne obklopuje ze tří stran, dávám se na útěk směrem k petřínskému kopci. Mám štěstí, neboť nahoru zrovna odjíždí lanovka. Z výšky pozoruji zkázu pode mnou. Těsně před konečnou stanicí se lanovka zastavuje. Snažím se vylézt stropním oknem, musím však svést souboj se spolucestujícím, který dočista zpanikařil a snaží se dostat ven dříve než já. Horní částí těla jsem již na vzduchu, ale ten mizera se mě drží za nohy a nechce je pustit. Po chvilce zápolení se mi podaří vyprostit jednu nohu a dobře mířeným kopancem do obličeje se ho zbavuji. Dostávám se až

nahoru ke strahovským studentským kolejím a spěchám co nejdále od místa zkázy. Několik desítek metrů za mnou spěchá ten mizera. Vzdálenost mezi námi se postupně zkracuje. Posléze uzavíráme příměří a dál pokračujeme společně. Nikde není ani živáčka. Přecházíme kolem nějakého nádraží. Značně dezorientováni klopýtáme přes koleje, nevíme, kde jsme, asi někde na Pohořelci. Z dále je vidět hustý černý dým a plameny. Úplně vysílení vcházíme do starého činžovního domu a kráčíme až do nejvyššího patra. Otevírá nám stará paní a zve nás dál. Byt je starobyle zařízen. Vnučka nám přináší čaj a zákusky. Občerstvujeme se a odpočíváme. Po krátké siestě vyhlížíme z okna. Oheň se k nám blíží ze všech stran. Náhle už není kam spěchat. Se smířlivým pocitem budoucích nebožtíků dojídáme koláčky a dopijíme čaj.

➤ Ohnivzdorný kocourek Pětiočko

Procházím se Stromovkou, když si povšímnu čehosi ne úplně nezajímavého. Na trávníku leží cosi a dýmá. Jdu blíž a vidím, že je to notně ohořelé. Zdvíhám to a snažím se to rozpoznat. Vzdáleně to připomíná plyšovou hračku. Převracím ji všelijak v ruku a zkoumám ji. Tu by mohla být posmutnělá grimasa tlamičky, tu by mohla být ouška. Náhle se rozpomínám a hračka jako by dostávala svou

původní podobu. V dlaních mi ožívá kočka, vysmekne se mi, zamňouká a zmizí v křoví. Ohnivzdorný kocourek Pětiočko.

Probouzím se nahý u otevřeného okna a nejsem si jistý, jestli jsem z něj nechtěl vypadnout. Jsou to však jen čtyři patra, takže bych mohl přežít a pak bych vegetoval jako invalida. Raději zavírám okno a jdu spát.

➤ Když do parku na procházku, pak jedině s plamenometem!

(Petru Palarčíkovi)

Mám velmi rád Olomouc, zvláště Bezručovy sady. Je to velký park pod hradbami starého města, kterým protéká přízračná říčka. Onehdy večer, již se stmívalo, procházel jsem se tudy a byl překvapen, kolik se tu nacházelo zvířectva. Kromě ptactva a drobných hlodavců jako jsou třeba veverky, spatřil jsem tu labutě, ale také například vydry a, co mě ovšem udivilo, krokodýly. Jeden z nich trůnil uprostřed cesty v kaluži. Byl obrovský, mohl měřit aspoň šest metrů. Ve světle pouličních lamp vypadal vskutku majestátně. Před krokodýlem stálo malé děvčátko, které se ho bálo obejít. Opravdu zde poněkud překážel. Zvedl jsem tedy ze země dlouhou a silnou větev a několikrát jsem jí do krokodýla dloubl. Zvíře sebou vzteklo a nebezpečně zamrskalo, ale nakonec trochu poodlezlo směrem k vodě. Pak jsem vzal děvčátko za ruku a vyvedl je

odtud. To už byla poměrně velká tma. Před parkem stál policejní vůz. Předal jsem děvčátko policistům a oznámil jim, že se v parku nachází hrozně vyhlížející krokodýl a možná jich je tam více. Policisté se mnou na místě sepisovali protokol, ale vtom nás překvapily zvláštní zvuky vycházející z parku. Pruh světla policejní baterky osvětlil otevřenou krokodýlí tlamu kousek od nás a nebyla jen jedna! Vyděšení policisté se i s děvčátkem zavřeli do auta, zatímco já vylezl na jeho střechu. Ještěři se přiblížili k policejnímu autu a začali do něj strkat, celkem slušně ho rozhoupali. Přeskočil jsem na střechu vedlejšího zaparkovaného auta a pak na další a další, dokud jsem se nedostal na bezpečné místo do centra. Skutečně zvláštní město a zvláštní park. Až se tam půjdu příště projít, měl bych si snad pro jistotu vzít plamenomet.

„Na vojně nebyls, si člověk na hovno!“ řekl mi tatíček

Tak jsem se přece dostal na vojnu, ačkoli mi bylo už skoro třicet let a navíc jsem si před lety odsloužil náhradní vojenskou službu, takzvanou civilku, částečně na jedné poliklinice, převážně pak v akademické knihovně. Nu což, civilní služba mi tedy nebyla státem započítána, zřejmě se s tím nedá nic dělat. Asi to je má vlastenecká povinnost, sloužit přímo v armádě. Zajímavé je, že většina vojáků jsou chlápci stejně staří jako já, dokonce i mnohem starší. Všichni jsme shromážděni v tělocvičně kasáren, kde se povalujeme na žíněnkách už v čerstvě nafasovaných khaki mundůrech, povídáme si a pokoujíme retka... Zatím je to leháro, už nám tu chybí jen káfičko, pivíčko, koňáček a buchtíčky se šódó. V duchu si říkám, že mám štěstí, protože tihle vojáci jsou stejní lemplové jako já. Přichází nějaký staříčkový důstojník a velí nástup. Vypadá ale spíš jako c. a k. oficír, má na hlavě takový ten třírohák s třásněmi a po boku má šavli. Nicméně všichni kromě mě se zvedají a pomalu se formují do řady. Důstojný dědula jde ke mně a nahlas se mě ptá, co mám za problém. Zcela klidným hlasem mu říkám, že nemohu vstát, protože mě bolí pravá noha, co ji mám skoro o centimetr kratší, a proto jsem si taky sundal pravou botu. Nejsem simulant, prostě jsem jenom tak trochu kripí. Myslím si, že teď ten starý začne vyvádět pořádný tyjátr, ale kdepak. Má

takovou dobrotivou tvář s bílými kníry a licousy, připomíná císaře Františka Josefa a povídá mi, že to má čas. Holt počkáme až mě ta noha přestane bolet, pak si teprve nasadím botu a vstanu... S tím nelze než souhlasit. Děda velí pohov, přisedá si ke mně společně s ostatními novopečenými vojáky a dává se s námi do řeči. Přesluhuje už devadesát let, panečku! Proto je tak rozumný a nemá v hlavě místo mozku bramboračku, na rozdíl od většiny vojáků z povolání. Nejhorší bývají poddůstojníci, ale tady našťestí žádní nejsou. Tlacháme a já si říkám, že už mě ta noha vlastně nebolí. Ovšem dokud mě bude bolet, nebudeme muset mašírovat a cvičit, takže o tom, jako každý správný a mazaný blb, zatím pomlčím. Jestli to takhle půjde dál, může ta vojna být nakonec velmi zábavná. Toho oprýmkovaného a ometálovaného Metuzaléma už máme otočeného kolem prstu, tak by nám teď mohl vypláznout žold a napsat vycházky, abychom mohli vypadnout do města a roztočit to s krasotinkami v šantánu a v dancingu. Akorát mě strašně mrzí, že až budu svým kamarádům v civilu vyprávět, jakou jsem měl na vojně zašívárnu, tak mi to nikdo neuvěří. Ale to nevadí. A nyní již vzhůru do bordelů, vojáčci! Padlé ženy čekají na další dobytí. Tomu tedy říkám cvičení!

Viki Shock

Narodil se 8. dubna 1975 v Praze. Básník, prozaik, publicista, výtvarný umělec. Po absolvování Střední technicko–strojí školy (r. 1995) pracoval jako mechanik, sanitář, knihovník a vrátný. Od r. 1998 do 2004 byl zaměstnaný jako asistent produkce v České televizi. Poté pracoval jako jazykový korektor v grafickém studiu. Nyní je dlouhodobě nezaměstnaný. Žije v Praze.

V l. 1994–1995 vydával společně s Robertem S. Vronským *Karpatské příčiny*, literární měsíčník pro geniální; v l. 1993–1996 a znovu od r. 2002 do 2004 člen hudební skupiny *Ironickéj mozek* (autor textů, zpěv, kazoo), se kterou nahrál tři demokazety a CD *Příchod bohů aneb To jste nečekali!* (Vronsky records, 2002); od r. 1997 vydává v samizdatovém nakladatelství *THC Review* v nákladu 5–30 výtisků knížky „cannabisové crazypoezie“ (celkem zatím vyšlo třicet titulů); v l. 2000–2001 dramaturg autorských večerů poezie a prózy v již zaniklém pražském divadle *Šuplík*. Od r. 1999 do 2004 členem redakčního kruhu časopisu pro současnou poezii *Psí víno*. V současné době je redaktorem kulturně–společenského časopisu na internetu *Dobrá adresa* (od r. 2000), redaktorem studentského listu *Babylon* (od r. 2005) a členem redakční rady patafyzického občasníku *Clinamen* (od r. 2005), dále je členem literárního spolku *Houby s woctem* (od r. 1999) a členem *Klubu nezávislých surrealistů* (od r. 2000). Redakčně se podílel na almanachu *Jít pevně za svým imbecilem* (ed. R. Kopáč, Clinamen, Praha 2003). Debutoval v r. 1997 v časopise *Ibis*, dále publikoval v *Dobré adrese*, *Hostu*, *Nových knihách*, *Psím víně*, *Salonu Práva*, *Intelektuálu*, *Tvaru* (zde výbor z *THC Review* 1997–1999, *Tvary* 16/1999, T. G. Masakr: Schizofrenikovy zápisky, společně s D. Sekáčem, *Tvary* 5/2000). Je zastoupený v almanaších a sbornících, mj.: *Atlas hub* (Vesele mrtvý domeček, Děčín 2000), *Odborníci* (Vesele mrtvý domeček, Děčín 2001), *Břítvou do klavíru* (ed. R. Kopáč, Clinamen, Praha 2002), *Letenka do noci – Antologie současné surrealistické poezie* (Petrov, Brno, 2003) *Antologie českého rozhlasového fejetonu 2002–2004* (Concordia, Praha 2004), *Antologie nové české literatury 1995–2004* (Fra, Praha 2004). V březnu 2004 reprezentoval českou poezii na mezinárodním knižním veletrhu v Lipsku, v srpnu 2005 se zúčastnil česko-rakouského projektu „vlak času – stifter“.

Ve své výtvarné tvorbě se věnuje především koláži. Podle jeho povídky *Poznávejme umělé ráje!* z knihy *Karel Bodlák – Květy bodláčí* natočil v r. 2002 režisér Vladimír Franče stejnojmenný krátkometrážní film; tentýž režisér v r. 2003 zfilmoval (pod názvem *Zatmění*) i Shockovu básnickou skladbu *Ráj aneb Zatmění slunce ve východní Evropě*. Spolupráce režiséra a básníka byla prozatím završena r. 2004 zfilmováním Shockova námětu *Vesmírná*.

Bibliografie

Dvacet deka něžností (poezie, vlastním nákladem, Praha 1997)
Dvakrát opakované řádro (poezie, Clinamen, Praha 1999)
Karel Bodlák – Květy bodláčí (próza, Votobia, Olomouc 2001)
Pozdrav z Pandemonia (poezie, Klub českých bibliofilů, Praha 2002)
Negropolis aneb Irracionálně dobyto! (poezie, Protis, Praha 2003)
Dvakrát opakované řádro (2. doplněné vydání, Concodia, Praha 2003)
Poddůstojníky (poezie a próza, Cherm, Praha 2003)

Jiří Staněk

MALÉ MODLITBY

Jiřímu Ortenovi

➤1

Modlitba malá večer před usnutím
z asfaltu sloupí jsem český granát
zčernalé Ortenovy krve nehtem úst
a růst bude v chondritu spálené
šesticípé hvězdy již nosím POD
kabátem: srdcem, příteli...

➤2

Řeka Vrchlice
pád jara vodyplná
přes kamení přes strusku
po tavbách stříbrných rud
ještě je úzká ještě je blízká
chlapecká tráva ploché hrudi země
nahore skřivan andante cantabile
o čem sní dívky snaží se uhodnouti
na-Aron, ne-Jehuda, ne-Bezalel
ne-Izák, ale Jiří.
Je vyděděnec narozením
a ví to dobře.

↘3

Svlékám se zkoumavě a sám
před dveřmi šatníku a hledám
v bledém přítmí nějaké stigma lásky
zrcadlo klouže žíháním ohýnku
od šluku zda zlato oslepí mě
důkazem sodíku důkazem lithia
růžový jazýček mladého anděla
v soustředné práci chrámovím zubů ven
volal jsem /úzkostný/ na pomoc slova
na poušti uhlíčky z keře hořícího
domluvil Bůh: odvahu, hochu--
jinak se neshledáš.

Se sebou samým. Bez bolesti.
Bez tmy, jež panuje.

↘4

Snímám
tu rituální jistotu
přišitou žlutou hvězdou
kabátu na hrud' vyvolený národ
nést břímě za jiné i hořkého hříchu
že vztyčený je kdesi nazpět kříž
křičet je málo neslyšel jsem
v ebenu tmy slovo: chci tě milovat
chci být milována
naposledy svěřují záda
andělu peřin, zemřu ASI zítra
a neptej se mě, jestli nemám strach--

↘5

Modlitba večer málo před usnutím
čelo bičované důtkami řemínků
tefilim trefím-li v pouti světa
v střelnici veselí do středu černi terč
pak krvi teč ať sténají má ústa
že hustá je a nechce se jí ven
medu přes česno vyprahlého úlu.
K poslední elegii nelze přimísit už nic,
umazat slovo přidat verš či čárku.

Kamínek na hrob, draží přátelé...

Jiří Staněk

↘6

Večerní ticho. Okna kryta
černým roentgenovým papírem.
I kdyby bili mě, je to vše málo,
končící srpne, přišíváš
Velkému Židu nebe nad mou hlavou
na modrý kaftan hvězdy: jedna nestačí
a neptej se mě po pláči; jsem šťasten
tím, že mohu a dokonce smím
pomoci Chárónovi při převozu
rozhojnit vyschlou Léthé létem
svou krví, tichý člun kýlem
nenarazí o kameny dna.
A báseň: nechám vám ji tady,
vždyť vždycky byla víc než já !

↘7

Jsem rituálně obřezán
a moje tělo lampy z alabastru
srpnem pomalu leč jistě průsvitní
na svítek papyru a ohořelé tóry
do Kutné Hory vzpomínku mamince
dlaní sáhnouti do kapsy na mince
koupím-li cigarety, zůstane pro Cháróna
dvacetník aspoň měď? Ted! musím!
příliš jsem už stár sám už udála se láska
a byl jsem mužem už
a byl jsem stvořen slovem
na počátku i od Boha
proboha!: rychle jedoucí vůz
je přece převozníkův člun!

↘8

Modlitba malá večer před usnutím
dcerám ji můžeš přeríkat až nářkem
k žití odsouzených se tě budou ptáti
na odvahu i něhu anděla co křídla složil
žilami nadechl se až k aortě úst
a žití smrti vyhlásil půst: zda šábes
komíhal lojovou žlutí svíc v podzimu
listí: od Vltavy mlha--
Modlitba malá večer před usnutím,
můj krásný dvojníku a já se učím lhát.

Strakonice
26.3. a 29. 3. 1990

Jiří Staněk

➤ Jiří Staněk

Narodil se 23. února 1957 v Brně. V letech 1976–1981 studoval na Farmaceutické fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě, kde po složení rigorózních zkoušek v roce 1984 získal titul doktora farmacie. Žije a pracuje jako lékárník ve Strakonicih.

Od roku 1976 se datuje jeho přátelství s Mirkem Kovářikem a prezentace textů na čtených klubových pořadech Zelené peří, Slyšet se navzájem. Pokládá se za člena neexistující „Generace Zeleného peří“ (např. Antošová, Hrbáč, Kasal, 6 Kroš, Toman).

První publikaci vydal se svým kolegou Zdenkem Bugáněm, slovenským grafikem jako malotirážovou bibliofilii v roce 1979 vlastním nákladem. Vzájemná spolupráce byla po letech obnovena a v roce 2000 vzniká v Ružomberku společné nakladatelství Salamandra, do budoucna určené pro prezentaci tvorby obou.

Příležitostně spolupracoval od roku 1976 s Československým rozhlasem. Podílel se písňovými texty na divadelních představeních režiséra Petra Poledňáka, svými texty uvádí vernisáže výtvarných výstav.

Zabývá se recenzemi pro Tvar, Nové knihy. Člen českého centra P.E.N. klubu. Nepokládá se za básníka a tvůrce, nýbrž za hrací automat, mechanicky převádějící to, co do něj vnese svět.

Bibliografie

- 1979 *Hrací automat*, soukromý tisk, Bratislava
- 1991 *Co jsem četl v sobě samém*, Rovina
- 1995 *Oortův oblak*, edice Tvary
- 1996 *Věrnosti*, Protis
- 1997 *Na hrobech samojedů*, Petrov
- 1998 *Mechanické orgasmy* (v antologii *Tři básníci*), Art-et-Fact
- 1999 *Jedenáct poct Tychonovi*, Weles
- 2000 *Lepty*, Salamandra
- 2001 *Malé modlitby*, Salamandra
- 2002 *Kamenný úsměv*, Salamandra
- 2002 *Bláznivá Grete*, Salamandra
- 2002 *Shakespeare na piercingu*, Host, Brno
- 2007 *Malé modlitby*, (překlad Leszka Engelkinga) SLKKB, Łódź

K vydání se připravuje výbor *Básně*, který má vyjít na podzim 2008 v nakladatelství Druhé město.

Kontakt

jiri.ncb@volny.cz

Zafer Şenocak

V NOVÉM SVĚTĚ

Přeložila Tereza Brdečková

Ⅰ.

Říkají mi Viktor
narodil jsem se kdesi na hřbitově
ze všeho nejdřív na světě spatřil jsem náhrobky
a možná proto jsem si osvojil ten zvyk:
v bílých kalhotách se toulat špinavými městy
hodiny vysedávat na mastných sedadlech v přečpaných autobusech
a během dlouhých poutí napříč městem
zalamovat se mezi cizí těla
jež opuštěna svými obyvateli
bez ustání se ve své samotě stravují
a s časem navzájem se loví
kdo kdy kde koho měl a na jak dlouho
odhalí pouze prozřetelnost
nevěrná chlípná koketní růžovým olejem navoněná družka
města
zažloutlá mapa v babiččině truhle
je rodokmenem tohoto města
na něj teď kdysi mocní muži močí
šiky nemocných pramužů
pluk nastoupený podél náhrobků
pažby pušek na ramenou
jeden z nich právě vyšel z bordelu
červená pustina kde náboj vystřelil přihlížeje
má svraštělou tvář a na konci zažloutlý špičatý knír
oči v denním světle slábnou
přece však oči orla v temnotách
volno muž odchází a nastupuje další
čerstvě operovanou prostatu močovou trubicí tlusté střevo
všechno jediný nádor dílo padesáti let
ženy celým tělem tarasící
mladá a otevřená jí zůstala jen ústa
jazyk bdělý a zlý proklínající žvanivý hadí jazyk

staří odtud a staří zdaleka se neznají
přestože čůrali na tentýž kmen
a práci v tomtéž městě sdíleli
ale ne život
ti jedni žili v dálce z níž za prací do města přišli
mezi zdmi pracovního města den je vysával
aby je do dálek za noci ve spánku posílal
do dále vzpomínek
zato jiní vtaveni jsou v toto město i s jeho osudem
každý nůž který město rozdělil jim k páteři pronikl
na každý strom jeden stařec močí
a na lavičkách v parku v popředí
tráví hrdinky práce života soumrak

během dlouhých poutí skrze toto město
vidávám rodokmeny z nichž opadalo listí
v nich ornitologové se zašedlými vousy po vyhynulých ptácích pasou
město nemá paměť
jeho duté tělo se prohání po kanálech
lapá po dechu
po právě vdechnutém výdechu
po hlasu nezvěstných generací
polyká svých dvaasedmdesát řečí
a plodí děti za deštivých dnů
na hřbitovech vyděšené děti
z břicha Země nikoho
dětem z brlohů na slunci oči pukají
kdo jede skrze to město v bílých kalhotách
to špinavé město štítí se světla
byť by to byl jen zapalovač toho spolucestujícího

II.

To všechno děje se za jedné noci u nás ve dvoře
zatímco právě zapisovaný mizející text
vysílá ozvěnu otevřenými okny
až k uším pisatele
pisatel je hluchý
všechny hluky mu dobře ladí
dovoleno je všechno co není dovoleno
když zůstane to mezi námi
zdi jasně slyšitelné jsou jenomže mlčí
avšak za otevřená okna nikdo neručí
už vůbec ne když hluky zevnitř jsou tak rytmické
originálu k nerozeznání podobné
a vůbec nepřestanou když jim člověk naslouchá
jak žijí jak zdá se samy od sebe

za každým dalším oknem stále více očí
plný je dům plné jsou prostory
zvědavost rychle namnoží osoby
ledacos je slyšet k vidění nic není
dvůr potřebuje tmu aby promluvil
dvůr všechny slyší
je zrcadlem hluků
ozvěnou originálu k nerozeznání podobnou
oči ústa uši vyzvědači rozumu
dnes večer se i bez nich obejdeme v tomto dvoře

nevěda co se venku děje
se šramotem drásá se zmizelý text do vlastní kůže
slyšitelná je pouze bolest rozkoše
tak vroucí tak rytmická tak jiná nežli hlas televizní moderátorky
než slova hlasatele zpráv z druhého patra
než kostřbatý lomož válečného filmu z podkroví
jak jinak simuluje dvůr zvuky od mé sousedky
jinak než nejlepší simultánní tlumočník všech dob
nic neopomeneme
my z přízemí
hluší a neznalí
jsme oslnění smysly

Zafer Şenocak

III.

Až přijdu domů
záclony budou nadranc
okna slabikují zapomenuté řeči
děti na postelích řadí
v kuchyni zdivočelé kočky

ba i nervové dráhy jsou na uzel
budou si vykládat že jsem gangster
už si připadám nedostatečný
poněvadž nenosím revolver

bílé kalhoty mám zamazané
krví a popelem
a zpod starého slamáku
mi uplývají vlasy

dopadám na židli
u plynového sporáku
hledaje místo kam hlavu složit

IV.

Když myslím na tebe
předčítám nahlas
co nedokážu v sobě zadržet

já sdílím dům s ledními medvědy
co v létě přezimují
možná se tvého tepla děsím

řasy se prodlouží
a zastíní ti unavené oči

ze stínu lásky
kynou nám mrtví

sousedé na útěku před pošťákem
za prázdným stolem starci fantazírují o pijatyce
kina zatlučená prkny rozpité nápisy

v zastoupení koho listům jež ti píšu
lze rozumět jestliže neznám tvoji řeč
tajnou řeč vzpomínek
jinou než tamtu kterou mluvili jsme spolu

s cizími městy jsem se důvěrně obeznámil
v mé čtvrti přímo z vyprávění
neuhasitelné lampy
od postav světáků made in Bogart
co do zažloutlých časopisů vstupují či odcházejí pryč
jsou vždycky na místě kdykoliv sním
o mladých ženách na zastávkách autobusů
v jejichž otevřených knihách vítr listoval
kolik jen autobusů nechaly odjet
nežli přijel ten pravý
a jejich nejtajnějšímu přání veřejně ujel

nevinný sám sobě život odpírá
zatímco teplota klesá
zima utužuje gravitaci
mrtví drásají vzpomínky do zmrzlé půdy

➤V.

Nezapomeň si řasy na stole
dnes v noci se tu už neobsluhuje
opilci dychtí ještě po jedné
dveře třískají jedny o druhé
léto svléká kůži
zcuchané vlasy odečítá vítr ze stromů
pod kterým kaštanem ztratily ženy nevinnost
panáci ustrnuli v jedné pozici
u baru natáčejí němé filmy o parfémecích a tabáku
posílají si fotomontáže vlastních pocitů
zoufalství má trvale obsazeno
dnes v noci se tu už neobsluhuje
tady už ne

v temných komorách se pro budoucnost rozhodne
poskytne-li se ještě jedna známá sklenka důvěřivé ruce zasněným
ústům
fotograf se štve od stolu ke stolu
v duchu kšeftuje s tvářemi
s koutky úst
s peněženkami těch kdo si to mohou dovolit
beze slova

ještě alkohol
ferment milenců
pátrajících po vzorci krásy

dostane-li se kdy komu jistoty
jediné číselně vyjádřitelné vůně

ve vyprázdněných obchodech čekaly dějiny na nové vývěsní tabule
hlava nabírá další smetí
když je hlava tak lehká prázdná necháme obchody být
kdyby to všechno byla jen otázka dekorace
vina jakožto záležitost kapesního zrcátka

každý stůl je hraniční stanicí
barák totožnosti
dvě stopy bez původce každá pádí jinam
navzájem dotýkají se pouze bezvětrní
náhradníci pro příští odvolatelné letní revoluce

ještě alkohol!

každý sám se obluzuje v novém světě
jako tanečník v zrcadlových oknech
na lodi s vysokou hladinou alkoholu
která se naklání aby neklesala ke dnu

↘VI.

S mapou města v ruce dále kráčí
dlouho poté co se mu všechny ulice uzavřely
v noci nikdo nesmí být mladší nežli on a nikdo starší
imaginární básník ani jednou jeho jméno neuzná

to heslo s nímž světem procházíme nevidění
jímž na ulicích krmíme zvířata uprchlá vlastnímu instinktu
každé nečisté slovo každý rudý rytmus v tomto městě soptí dýchá
a kameny vyprávějí příběhy

rozkládá plán města jako mapu světa
ulice poledníky na státních hranicích temnota a chlad
hlasy pomatených kteří si čas už nepamatují

a mládež chcípá na vlastní neužitečnou krásou
chcípá protože není třeba masa ani mléka
v hlubokých hrobech je zahrabána
zmizela v labyrintu navěky

↘VII.

Nad věznicemi vyvěšují šátek bílí vrazi
vztyčili svoji nevinu
jednoho oslnivého odpoledne
vzbouření vykročili ven

lidé pod stožárem
samá rozmíška
žádný z nich jiného nezadrží
šikují se okolo minulosti

kdo se teď zastaví promarní jedinou šanci
na shledanou
venku očekává svou hodinu
svou kůži

➤VIII.

V pondělí nabízejí zboží úplatní prodavači
zákazník je král koupí-li vlastní mrtvolu
nedělní nákaza tentokrát přinesla tisíce mrtvých
soumrak světa promluvil v ten den skvělého zisku
pod zelenými plochami pece vyrůstají
morálka světí všechny prostředky
všechny epidemie získaly povolení
neboť se konec času blíží
každý lump se může Mesiášem stát
pacholek jemuž je vykoupení cizí

každý člověk tam dole delší je nežli vyšší
každý svou přijatelnou i nepřijatelnou cenu má
cena cen je uměle vyhnána
uměle vyhnané jsou náhrobky
na popel se láhve hodí
na kosti hrnce
po celý život bude člověk pot prolévat a
přece nikdy nepoplave
v potu svém kuchař svou vlastní ruku vaří
ostatky všech osob v nedosažitelné výšce visí

mrtvoly v konzervách o výročí
obětiny se zase jako čerstvé zboží nabídnou
cena rozhodne o čísle výšce holínek a podpatku
kursy kolísají
cifry popisují mrtvé abstraktně a přesně stejně
Každý sám za sebe.

➤ Na hranici světů

Zafer Şenocak je básník, prozaik a esejista čerpající ze dvou kultur a jazyků. Narodil se roku 1961 v Ankaře, vyrostl v Mnichově, kde vystudoval filosofii a literaturu. Od roku 1989 žije v Berlíně. Jako esejista píše pro listy *Die Welt*, *Frankfurter Allgemeinen Zeitung*, *Tagesspiegel*, *Süddeutsche Zeitung*, *Neue Zürcher Zeitung* o budoucnosti migrace, o dvojí identitě, o otázkách moderního islámu a německo-tureckých vztazích. Beletrii píše německy i turecky. Za básnickou tvorbu získal roku 1984 Cenu města Mnichova a roku 1988 prestižní cenu Adelberta von Chamisso. Şenocak je mezinárodní autor, ale jeho lyrika kupodivu promlouvá k českému čtenáři stejně důvěrným hlasem jako básně Máchovy, Březinovy či Holanovy.

Seznámili jsme se na podzim roku 2000 na literární stáži ve francouzských Flandrech. Villa Mont Noir byla opuštěná uprostřed lesa a Zafer a já jsme tam trávili večery experimentem: psali jsme spolu básně. Neměli jsme společný jazyk, ale společný vnitřní svět, a to stačilo. Výsledek vypadal třeba takhle:

*Vzlétají netopýři
odění v sametové plášťě
nato se bouře blíží
květiny noci tají dech*

*v domě se ukrývají
opuštění a tíšší*

*kdo to kamenem hodil
na střechách se samé střepy blyští*

už nikdo netopýry netrefí.

Později Zafer Şenocak objevil českou poezii, já se naučila německy a začala jsem překládat antologii jeho veršů. Nebylo to jednoduché, ale zároveň to šlo samo, jako vždycky, když děláme správnou věc. Ve Wagonu nyní vychází Zaferova poéma o Berlíně. Kupodivu ji napsal roku 1989 před pádem Zdi.

Tereza Brdečková

Zafer Şenocak

BIBLIOGRAFIE Zafera Şenocaka:

Sbírky básní

1985 *Flammentropfen*
1987 *Ritual der Jugend*
1994 *Das senkrechte Meer, Fernwehanstalten*
2004 *Kara Kutu*
2005 *Übergang*

Knihy esejí

1992 *Atlas des tropischen Deutschland*
1993 *War Hitler Araber?*
2001 *Zungenentfernung*
2006 *Das Land hinter den Buchstaben*

Próza

1995 *Der Mann im Unterhemd*
1997 *Die Prärie im Rotbuch Verlag*
1998 *Gefährliche Verwandtschaft*
1999 *Der Erottomane*
2007 *Alman Terbiyesi*
2007 *Yolculuk Nereye*
2008 *Kiosk*

V češtině vyšlo

2008 *V novém světě*, vydalo nakladatelství Fra, přeložila Tereza Brdečková

Tereza
Brdečková

➤ Tereza Brdečková

Spisovatelka, esejistka a scénaristka.

Nar. 1957 v Praze, vystudovala FAMU (1977–1982).

V současnosti píše především pro týdeník Respekt.

Od r. 1996 natáčí a uvádí pro ČT pořad rozhovorů s českými seniory *Ještě jsem tady*. Žije v Praze a v Berlíně.

Dílo

1987 – **Román o Francoisi Truffautovi**, Český filmový ústav, Praha

1988 – **Dívej se dolů** – kniha rozhovorů s Janem Špátou, Československý film. ústav

1990 – **Gérard Depardieu**, Československý film. ústav

1991 – **Pod tou starou Lucernou** – editorka ineditních textů Jiřího Brdečky, studie TB.

1996 – **Listy Markétě**, nakl. ERM – povídky a novely

1996 – **Zrcadla pro Valdštejna**, scénář

2000 – **Šahrazád a král**, román, nakl. ARGO,

2002 – **Toyen**, scénář

2004 – **Učitel Dějepisu**, román, Argo

2005 – **Nebezpečí, jaké je tvé jméno** (fejetony a texty z let 93–2005)

2005 – **Ještě jsem tady**, (literární verze tv cyklu, NLN)

2005 – **Toyen**, filmový román, ARGO

2006 – **Slepé mapy**, román, Odeon - Euromedia

2008 – **V Novém světě** (překlady básní Zafera Senocaka, Fra)

2008 – **Listy Markétě** rozšířené vydání, Odeon

Tereza Verecká

↘ Emma Dešti nová (So 1. 3.)

Emma očesala stromy
a teď
jí prší do vlasů

Chodidla přes záhony
nese roj počasů

Emma
se v keřích schová
Děšť kouká podezřele

Emma
je Dešti nová

a Emma
maso
mele

↘ Liška

Má vůně je rychle pryč
z jeho rukou
zametám po sobě
ebonitové tyče
Jsem těkavá
v zákoutí šroubovic
zůstanu ti
Jako kus jídla
v zubech

↘ ***

V noci k mé posteli chodívá holčička
co svírá v ruce malého koníčka.
Koníček má v hubě malinkou holčičku...
Takové memento holek a koníčků

Tereza Verecká

Spal jsi, venku šerotalo.
Vítr bloudil kolem skal.
Někde ve mně šero tálo
pod Tvým dechem, když jsi spal.

Šerotalo na ulice,
Ty jsi ve snu tajil dech
a já z noční šervánice
měla škumplech na zádech.

Spal jsi, venku šerotalo.
- ve mně kdosi tiše tál.
Křičela jsem, ale málo.
Spal jsi a svět šerotál.

Vzpomínka na Maďarsko

Hlína je ještě mokrá
po předvčerejším dešti,
chodníky, jak už stokrát,
kropicí vozy leští.

Hlína je ještě mokrá
po předvčerejším dešti.
To se k nám podzím prohrad,
a i když právě nedští,

hlína je ještě mokrá
po předvčerejším dešti.
Žijem svůj život pro krach
A pro ta rána v Pešti.

Tereza Verecká

Má postel je
vrt
ka
vá

Pod ní smrtka
vr
tá
vá
mi nebozezem do matrace

Jsem už samá perforace

Tereza Verecká

*24. 7. 1985

Maturovala na Gymnázium Jižní Město v Praze. V současné době studuje druhým rokem na Vyšší odborné škole u Konzervatoře Jaroslava Ježka obor tvorby textu a scénáře. Hraje na rozličné hudební nástroje. V páté třídě základní školy dostala v pololetí z matematiky dvojku. Publikovala v almanachu *Různoběžky*, na internetu se její texty objevují pod jménem Nemesis.

➤ Překlad je podstatná věc pro fungování národní kultury

Rozhovor s Lukášem Novosadem, šéfredaktorem revue Plav, vedla s pomocí oslnivého letenského výhledu na Prahu a s handicapem zvětralého piva Jitka N. Srbová.

Od Splavu ke Plavu

J.N.S.: První otázka je jasná.

Představme si, že hovoříme k lidem, kteří v životě nedrželi časopis Plav v ruce...

L.N.: (směje se) ...obávám se, že těch bude většina...

...takže jim ho musíme nějak představit. Co je to vůbec za časopis, jakou má historii, případně tradici?

Odpověď bude asi dlouhá a možná i složitá. Časopis Plav, jak vyplývá z jeho podtitulu, je měsíčník pro světovou literaturu – v tom je obsažena i jeho periodicita. A zájmem časopisu je vedle světové literatury i samotné řemeslo překladu uměleckého textu. Jde nám o to představit čtenářům, jak práce překladatele vlastně vypadá, a dokázat, že je to umění rovnocenné vlastnímu psaní – tedy pokud je překladatel dobrý. Tady bych se mohl zaštitit autoritami Jana Vladislava nebo Karla Šiktance, kteří tvrdí totéž.

Šéfredaktor musí být pružný.

Ano, to jsem četla, tuším, že v jednom z posledních čísel roku 2007, které jsem si koupila právě proto, že tam byl Vladislav a Hauková...

To jsme dávali v listopadovém čísle, jako každý rok představujícím výsledky Překladatelské soutěže Jiřího Levého. S Janem Vladislavem bude možná druhý díl, protože to je člověk, který se dá těžko vyčerpat pár stránkami. A tím se vlastně dostávám k tomu, proč ten časopis vůbec funguje. Nám přišlo líto – k tomu, kdo se skrývá za

nám nebo *my*, se dostanu později – že po zániku Světové literatury, kterou na jejím konci v devadesátých letech vedla Anna Kareninová, tady chyběl časopis, který by cíleně představoval světovou literaturu. Žalibechy v Hostu a jednou za rok v Labyrint revue jsou nedostačující, Revolverka, A2 i torzo Literárek jsou také zaměřeny v prvním případě jen na určitý autorský okruh, v druhém a třetím kulturně obecněji. Současný stav samozřejmě souvisí s tím, že dnes funguje trh docela jinak než za minulého režimu nebo na začátku devadesátých let. Ostatně myslím, že právě šéfka A2 Libuše Bělunková kdysi na nějaké besedě, kde byli i redaktoři Plavu, v přibližném znění prohlásila, že vydávat tak specificky orientované periodikum jako Plav je dnes jednoduše sebevražda, že šanci mají jen kulturní žurnály právě typu A2. Tím si na ni nestěžuji, jen s jejím názorem prozatím nemám důvod souhlasit. Pro nás totiž jasné obsahové vymezení znamená možnost chovat se maximálně svobodně a vytahovat si autory a témata, jež nakladatelství přehlíží, třeba proto, že trendy jsou jiné, a nakonec i proto, že ve světě píše tolik lidí, že se všichni v tak malé zemi, jako jsme my, prostě nedají postihnout. Nespornou výhodou je také fakt, že profilace nám umožňuje jít do větší hloubky a témata promýšlet. Abych to uzavřel, nejdřív jsme skutečně měli ambici navazovat na Světovou literaturu, ale pak jsme přišli na to, že to nejde, protože ten časopis fungoval za úplně jiných podmínek a jinak. Tehdy do značné míry nahrazoval trh, kdežto Plav je malý časopis pro fajnšmekry.

Kdy a z jakého popudu tedy časopis vznikl?

Samotná historie Plavu spadá do období někdy před deseti lety, kdy začala skupinka kamarádů, studentů z různých vysokých škol, kteří měli rádi literaturu a happeningy, jezdit na festival Českého jazyka a literatury Šrámkova Sobotka, a tam začali vydávat časopis *Splav!*, jehož název samozřejmě vychází ze Šrámkovy sbírky. *Splav!* je akronym, v podtitulu stojí *Sobotecký pravidelný lehce avantgardní věstník!*. Byl to původně samizdatový deník festivalu, postupně se ale stal nedílnou součástí celého dění, stejně jako se jeho někdejší autoři stali součástí festivalu coby organizátoři a postupně ho fakticky ovládli. Současně s tím část té skupinky lidí začala organizovat takové záležitosti jako Filmový klub na FF UK, kde se pouštěly a pouští věci, které nebyly a nejsou běžně k sehnání ani jako DVD, natož aby šly do distribuce. Třetí dávnou činností byly překladatelské večery, podle první hospody, kde se konaly, zvané *Bubeníčci*. Každý měsíc na nich herci jako Boris Rösner, Ilja Racek, Josef Somr, Bořivoj Navrátil, ať jmenuji alespoň ta „hvězdná“ jména, četli z výborných a víceméně neznámých překladů, které měli překladatelé z různých důvodů, nejčastěji pro nezáměr nakladatelství, v šuplíku. Celé to vymysleli Libor Dvořák, což je známý překladatel z ruštiny, někdejší redaktor *Sovětské literatury*, a Hanka Kofránková, režisérka Českého rozhlasu, která stojí v pozadí všech našich aktivit a které i proto přezdíváme Big Mother. U příležitosti těchto večerů

vycházel neprodejný bulletin *Plav*, což byla samozřejmě modifikace původního *Splav!* A opět akronym, tentokrát z Překladelé, Literáti, Autoři, Vykladači. Měl za úkol alespoň někde zachytit texty, které byly ke slyšení, a samozřejmě sloužil jako suvenýr. Tím se dostávám k velkému *Plavu*. Po pár letech se k tomu původnímu jádru splaváků, které, jak jsem říkal, přesídlilo do vedení Šrámkovy Sobotky, přidala skupinka mladších, mezi které patřím i já, a to už byli většinou češtináři. Začali jsme přemýšlet, co bychom mohli dělat dál – a napadlo nás rozjet velký časopis věnovaný světové literatuře a překladu. Měli jsme zkušenosti z Bubeníčků, jméno jsme převzali z bulletinu, který od té doby vycházel pod pozměněným názvem *Plav Revue*, a v květnu 2005 jsme začali. Nedávno jsme oslavili tři roky, takže zahajujeme čtvrtou sezónu.

Jak vypadají jednotlivá čísla, pokud jde o téma?

Většinou je téma dáno buď jazykově, což je zajímavé hlavně u „malých literatur“ a méně obvyklých jazyků, které nejsou atraktivní pro velká nakladatelství. Ty pak můžeme představit ve větším časovém rozsahu. U velkých jazyků vybíráme vždy nějaké užší téma. Nebo jsou čísla tvarovaná tematicky, tj. nehledě na jazyk. Poslední čísla tvoří takový hezky na sebe navazující triptych, který dávám rád k dobru: erotika, nonsens a dětská literatura, jako letní dvojčíslo nyní připravujeme ukázky ze srbské a bosenskohercegovské literatury. V každém roce v listopadu zařazujeme číslo věnované soutěži Jiřího Levého, kde jsou představeni ocenění začínající překladelé.

Ukazuje se, že jazyková čísla si kupují lidé zaměření na konkrétní jazykovou oblast, zatímco tematická čísla se kupují bez ohledu na jazyk. Na jazykově zaměřená čísla se ovšem lépe shánějí peníze. Myslím, že nejlepší do budoucna bude držet to rozdělení asi tak vyváženě jako dosud.

Zmiňoval jsi, jak vznikla redakce.

Je redakční okruh stálý?

Původní redakce vznikla z okruhu bývalých redaktorů *Splav!u*, ale po třech letech provozu, kdy někteří z původních už byli unavení, došlo právě v posledním půlroce k ustavení redakce nové. V ní sice pořád zůstala část původního jádra, ale bylo doplněno o nové lidi, které jsme si vyhlédli třeba na seminářích na škole coby kvalitní a zároveň sociálně inteligentní, protože nutnou podmínkou v rámci takového neziskového projektu je, že musí fungovat dobré osobní vztahy. Už třeba proto, že většina redakční práce probíhá na webu.

S entuziasmem za mongolskou sci-fi

Ukazuje se, že většina redakcí časopisů je tvořená nějakou generací nebo velmi úzkým věkovým rozpětím. Není to třeba v případě překladu limitující?

V případě *Plavu* to právě tak není, protože redakci vyvažuje redakční rada, kterou máme složenou z významných překladelů – ať už mluvím o někdejší redakční radě, nebo té nové, protože i radní jsme po pár letech trochu protřibili. V redakční radě jsou lidé jak mladí, tak staří – teď doufám, že se pan profesor Oldřich Král neurazí. Stejně tak Libor Dvořák

nebo pan doktor Jiří Josek, Jovanka Šotolová nebo Standa Rubáš, to jsou etablovaní překladatelé nebo literární vědci, jejichž slovo má velkou váhu a kteří nám dávají důležitou zpětnou vazbu. A naší prací je pak vytvořit koncept, sehnat texty, kvalitně je připravit. Naším největším redakčním vkladem je vlastně entuziasmus. To, jak časopis vypadá dnes, je samozřejmě neporovnatelné s dobou před třemi lety, a vydržíme-li dalších pět let, tak zase budeme o dost dál. Když jsme začínali, dělali jsme to na koleně, byli jsme vlastně dost drzí. Ale právě na to jsem hrdý, když se podívám zpátky – jak moc lidé vyrostli. Jak dobře to funguje jako příprava pro budoucí povolání v redakcích nebo nakladatelstvích. Naučit se pracovat rychle a kvalitně je vzhledem k měsíční periodicitě nutné, stejně tak umět jednat s autorem textu o nutných redakčních úpravách. Takže si nemyslím, že by věk byl nějak limitující.

Říkali jsme, o čem je Plav, kdo ho dělá, jak ho dělá... a pro koho vlastně? Kdo je váš čtenář?

Já ho třeba dělám pro sebe. Já se prací na Plavu dožívám strašně moc věcí, které by mě jako bohemistu vůbec nepotkaly. Tím se vlastně přiznávám k určité míře diletantství, protože když bohemista dělá časopis o světové

literatuře... Ale o to víc se musím snažit a brát to zodpovědně.

Určitě bych chtěl, aby to lidi zajímalo a bavilo číst, četli časopis třeba na záchodě, kde se čte dobře... Když nad tím přemýšlím, tak mě napadá, že na tuhle otázku se vlastně nedá odpovědět nic, co by neznělo jako blbina nebo bylo nějak překvapivé.

L. Novosad výhružný.

A píší vám lidi, co si o Plavu myslí?

To bude asi jako všude (směje se). Když jsou lidi spokojení, tak jsou zticha, a když je něco štve, tak se ozvou. To je asi normální stav.

Ona ta otázka po čtenáři vyplývá ještě z jiné věci. Plav na jaře letošního roku zásadně změnil svůj vzhled. Je za tím čtenář, nebo jaký byl důvod té změny?

Každá věc, která trvá v čase, se musí vyvíjet. A bývá zvykem, že periodika se jednou za tři čtyři roky trochu pozmění, aby neustrnula a třeba i přilákala nové čtenáře. A druhý důvod byl ryze praktický – nová grafika je přehlednější, protože už sami víme, jak která rubrika funguje, a zároveň i prostorově úspornější, takže nám umožňuje přidat v čísle v průměru jeden text navíc.

A co do obsahu, je ta aktuální podoba už finální? Nepřemýšleli jste třeba o tom, že by se Plav přiblížil i čtenáři nevzdělanému akademicky? Říkal jsi sice, že děláte ten časopis pro sebe...

...říkal jsem, že já ho dělám pro sebe. Za ostatní redaktory mluvit nemůžu.

Ale dá se předpokládat, že budete zajímat primárně lidi, kteří mají hlubší zájem o překlad, a jak jsme okolo toho zakroužili na samém počátku, překladatel je hodně často neviditelný ve stínu původního autora. Vy ale máte unikátní příležitost zvětšit překladatele jako plnohodnotného spolupracovníka na výsledné podobě textu a zároveň zvýznamňujete jeho díl práce. To ovšem, přiznejme si, může zajímat především lidi, kteří mají hlubší zájem o jazyk a samočné umění překladu. To asi nebude velká skupina čtenářů. Většina čtenářů od překladatele prostě očekává, že jim dodá něco, co se bude dát dobře číst.

Ty jsi to vlastně řekla. Lidi chtějí něco, co se bude dát dobře číst, a my jim chceme ukázat, co je za tím. Když si někdo přečte, třeba – ať jsme jakž takž aktuální – Harryho Pottera v češtině, tak si bude říkat, že ta autorka... jak se jmenuje, teď mi to vypadlo?

Rowlingová.

Rowlingová. Že ta to skvěle napsala. Přitom to ale není ona! Její jsou zápletky, dialogy, charakter postav, ale co už není její, je chuť toho příběhu. To, jak to voní v jazyce – a to už je ten český vklad. A to je něco, co můžeme ukázat. Jinak si ale myslím, že lidi, kteří čtou tenhle časopis, si tohle dokáží uvědomovat. Je to už přece jenom zábava pro užší skupinu lidí.

Takže žádné podbízení neplánujete. Třeba ten zmíněný Harry Potter, což je typický příklad masově známé látky – kdybyste třeba uvedli jeho alternativní překlad...

Ale já se chci podbízet čtenáři! Jenže kvalitou. A Harry Potter sice není kdovíjak vysoké umění, ale je to úžasně napsaný příběh. Když tehdy vznikala na webu ten fanouškovský překlad posledního dílu, tak jsme o uvedení opravdu uvažovali. To byla totiž fascinující věc. A tehdy jsme chtěli to srovnání provést, tj. publikovat vedle sebe amatérský překlad a ten Medkův. Ale nepovedlo se to dojednat s Albatrosem, respektive autorkou. Stejně tak jsme třeba měli v jednom z prvních čísel úryvek z chystaného románu *Tajemný plamen královny Loany* od Umberta Eca, což je vlastně už dneska taky tvrdý pop. Ale proč ho nedat, to je v pořádku! A bylo víc takových. Před dvěma lety jsme měli téma „Milan Kundera“, protože nás zajímal pirátský překlad *Totožnosti*.

Zřejmě jako jediné české tištěné periodikum jsme z celé kauzy udělali speciál opřený ne o kritické texty, nýbrž přímo o text *Totožnosti*, srovnaný ve francouzském originále, autorem posvěceném anglickém překladu a v české verzi, to vše doplněno rozborem Richarda Podaného. Teď chci do jugoslávského čísla zařadit překlady několika básní Radovana Karadžiće – je to možná účelové podbízění, ale neznamená, že nemůže být kvalitní, takové, aby nabídlo čtenáři to, co mu jinde nedají. Když řeknu, že jsme vydali čísla věnovaná kupříkladu běloruské nebo lužickosrbské literatuře, zřejmě si každý představí, že jsme vybírali top z té literatury. Ale třeba v Lužici, což je moje téma, si více cením latinských nebo německých textů, protože to tu z překladatelů lužické literatury nikdo nedělá, přitom to jsou kvalitní texty, lepší než mnoho těch psaných v lužičtině. Ale zařadil jsem i dobré lužické, i blbé lužické texty, ať je vidět rozdíl mezi nimi a ať je znát, co české překladatele z dané literatury zajímá. A klidně postavíme číslo věnované fantasy. Vycházejí jí tu mračna, do značné míry ovlivňuje čtenářský život u nás, tak proč neudělat číslo, které ji ukáže jinak nebo ji představí lidem, kteří ji normálně vůbec nechtou? A poukáže na rysy, které žádná jiná literatura třeba nemá. Je toto všechno, co jsem vyjmenoval, laciné podbízění se? Věřím, že ano, ale že s tou kvalitou.

Nakonec fantasy je jeden z nejvíc čtených a nejvíc amatérsky napodobovaných žánrů.

Na poslední redakční radě jsme se shodli s Jaroslavem Olšou mladším, což je vynikající člověk, orientalista, že by bylo hodně cool udělat číslo věnované mongolské sci-fi. Ono by to bylo určitě hodně mimo, navíc co do

kvality pravděpodobně diskutabilní, protože ta rozvinutost žánru nebude v Mongolsku pochopitelně taková, jaká existuje v angloamerickém světě, ale že něco takového žije v Mongolsku, o němž já mám vulgární představu, že má jedno město Ulánbátar, populace žije na louce s koňmi a lidé tam, jak jsem byl poučen románem Petry Hůlové *Paměť mojí babičce*, mluví takřka žižkovským nářečím, mě přitahuje. To je něco, co mě na tom časopise baví. Že si můžeme dovolit během roku jeden dva takové úlety. Samozřejmě to pak musíme vyvážit něčím, jako je francouzská próza nebo španělská literatura, což jsou věci, které vznikají za jiných podmínek. To je v pořádku. Chceme třeba udělat číslo o severní Koreji, to tady nikdo nedělá. Ukázat, co se tam píše. Mám svou představu, ale je reálná?

Když tedy dáváte takovéhle obskurnější číslo dohromady, jak dojdete k nějakému výběru, jak zaručíte výslednou kvalitu?

V rámci redakce je samozřejmě snazší dát dohromady číslo, které vyžaduje orientaci v německém sektoru, ve francouzském, ve španělském, v ruském..., to jsou jazyky, jimiž vládeme. Určitě bychom ale všechny jazykové okruhy nepokryli z vlastních zdrojů. To je potom třeba kontaktovat překladatele, vždycky, i z těch nejšílenějších jazyků, u nás alespoň jeden dva jsou, a domluvit se s nimi. Mají šanci udělat si sto nebo sto dvacet normostran textů, které pravděpodobně jinde neužijí, a když k tomu v nějakém fundovaném úvodu vysvětlí, proč konkrétní vybrané ukázky považují za důležité dát lidem číst, tak je to celé jejich. My jsme pak vlastně poskytovatelé prostoru – jistěže s nějakým právem veta.

Třeba v africkém čísle, které osobně pokládám za jedno z nejzajímavějších, jaká jsme dosud připravili, jsme ve spolupráci právě s Jaroslavem Olšou představili překlady ze čtrnácti jazyků, z jejichž písemnictví si snad dva nebo tři odbyly tuzemskou premiéru! Ano, jistě by se dalo říct, že šly vybrat i jiné texty. To vždycky jde. Ale my věříme spolupracovníkům, že jejich výběr nepodléhal jen osobním hlediskům. Že volili i podle kritérií řekněme nadosobních takové texty, které by mohly rezonovat s českým čtenářem, aby rozuměl kódu jejich sdělení. Obecně spoléháme na to, že čtenář Plavu je natolik inteligentní, že si pozadí věci domyslí. Že ví, že redakce nemůže znát všechny jazyky, ale že je natolik profesionální, že si najde kvalitní zdroje.

Za pár staletí uvidíme, co má cenu číst

Když se podíváme na trh českých literárních časopisů, a že jich vychází pozoruhodné množství...

...což je dobře! Já jsem se jako češtinář musel učit obrovské množství jmen redaktorů různých časopisů z konce devatenáctého století a začátku dvacátého, a teď se těším, jak za sto let se bude student zase muset učit moje jméno a bude si říkat, panebože, co tohle bylo za vola –

Chtěla jsem se vlastně dostat k tomu, že žádný kulturní časopis nepřežije bez grantů nebo darů. Jak získáváte vy zdroje pro provoz Plavu, zdá se vám, že je snadné je získat?

Já si nejsem jistý, že na tohle chci odpovídat, a to proto, že tady samozřejmě je konkurence a nepřijde

mi v pořádku prozrazovat naše zdroje nebo poskytovat know how. Tedy, ne že bych v tom směru pociťoval nějakou velkou paranoii, my stejně jako všichni ohrážíme zřejmě dost obdobné instituce, Ministerstvo kultury, nadaci Český literární fond...

A žádáte třeba u soukromých zdrojů? Nechci samozřejmě seznam těch konkrétních zdrojů.

Občas se něco podaří. Jsou lidi, kteří nás mají rádi. Ale byla by to určitě jiná situace, kdyby tu existovala rozvinutá síť mecenášů kultury, což právě moc nefunguje. Teď nechci, aby to vyznělo, že si chci stěžovat, ale stalo se mi občas, že jsem šel žádat velmi bohaté lidi doslova o pakatel a oni dobře vědí, že si ty částky mohou odečíst z daní, i když ani to pro ně pochopitelně mnohdy není zajímavé, – ale bylo jasně vidět, že něco takového jako kultura je vůbec nezajímavá, oni vůbec nechápali, k čemu něco takového je, nějaký časopis o překladu. Možná kdyby si tu člověk sám mohl alespoň částečně určovat, nač přesně jeho daně půjdou, že by se pracovalo lépe.

Zdá se mi, že redakční práce a realizace každého čísla Plavu konzumuje většinu tvého/vašeho času. Máš vůbec čas zajímat se o to, co by mělo být předmětem zájmu tebe coby bohemisty, tj. o současné dění v české literatuře?

Výsledkem toho, kolik mám a nemám času, je třeba to, že jsem mizerný student. Mám určitě málo času na věci, kterým bych se věnovat měl, ale to je a bude nakonec vždycky jen můj problém. Ale na druhou stranu mě děsí záplava textů v knihkupectvích, přičemž paradoxně k tomu s Plavem

Šrámkova Sobotka 2008

sám přispívám. Kdykoliv přijdu do knihkupectví, tak jsem překvapený, kolik knih každý týden vychází. Říkám si, když vyjde nová knížka třeba od Jára Rudiše, že se vyplatí počkat na pár prvních recenzí. Jestli aspoň tři ohlasy budou zajímavé natolik, že si řeknu ano, má smysl do toho investovat čas a možná i peníze. Nejsem typ, co přečte čtyři knihy týdně, protože většinu mého času zabírá práce s textem, a pak si třeba rád pro změnu pustím nějaký film. Vlastně se ti tady nerad přiznávám, že čtu míň, než bych jako bohemista z české literatury měl. Ale nepřečetl jsem třeba ještě celého Tomáše Štítného, a vzhledem k tomu, že jeho tvorba přetrvala staletí, by jsem měl mít přednost před jinými.

To je smutná zpráva pro současné prozaiky, protože se k nim zřejmě do konce života nedopracuješ.

Ale tak třeba z autorů, které bych asi z nedostatku jiných termínů nazval „střední proud“, tj. kteří se dostanou do „velkých“ médií, takže se pak dostanou i ke mně, tak z těch jsem asi z každého něco četl. Mám přečtené dvě věci od Rudiše, dvě od Urbana, čtyři od Šabacha, něco od Viewegha. Ale mě to prostě nebaví číst dál! Jsem si vědom, že podle jedné knihy nelze soudit ty další a že bych měl třeba každému dát šanci na prvních padesáti stranách, ale nechce se mi. Když mi třeba nechutná Urbanův jazyk, tak i kdyby napsal sebelepší příběh, tak mě to nebude bavit číst.

**Říkal jsi, že se orientuješ podle recenzí.
Kde si je hledáš, v novinách, na netu?**

Tady narážíme na další problém (směje se). Mě strašně zajímá žánr kritiky, baví mě to číst. Asi za to můžou lidi, kteří mě na škole učili, hlavně Michael Špirit a později Marek Vajchr. Ti mi dokázali, že číst kritiky může být často zábavnější a přínosnější než číst původní text. A protože Špirit je bývalým a Vajchr současným redaktorem Revolverky, tak přiznávám, že mám rád právě RR, byť – a jestli si tohle někdo z nich přečte, tak mě nejspíš skalpují – si o nich myslím, že jsou to svým způsobem sektáři. Ale nezazlívám jim to jako jiní, vlastně je mi to sympatické. Pak si čtu noviny, i když vím, že tam se nedozvím takovou analýzu, kterou bych se svými nároky chtěl. A pak, pochopitelně, patříme ke generaci, která se přirozeně pohybuje na internetu, takže i to je pro mě zdroj.

Kdybychom měli jmenovat, tak které adresy? iLiteratura, Portál české literatury?

To ani ne, spíš jsem měl na mysli třeba diskusní server Okoun, kde jsou lidé, u kterých vím, že napíší názor na jeden dva odstavce, ale bude to názor pro mě zajímavý. Přiznám se, že iLiteraturu moc nečtu, protože mi přijde málo živá. Svázaná konvenční představou kritického psaní. A Portál české literatury často v kalupu publikování článků pouští zmetky. Asi mi ten jazyk chutná víc ve vší živosti, slangovosti a nespisovnosti právě na tom Okounovi.

A nevadí ti, že nevíš, kdo je autorem kterého názoru?

No, v tom je právě výhoda Okouna, že tam se lidé navzájem dost znají. Nebo na Nyxu, kde zase vím, kdo které fórum vede, i když tam chodím

méně. Třeba Viktor Janiš, překladatel z angličtiny, má na Nyxu svůj klub, který se vyplatí číst. A takový člověk si k sobě přitáhne lidi, kteří pak přirozeně vypoklonkují vetřelce, který by debatu nekonstruktivně nabourával. Jsou tu taky blogy, zábava je číst Malého čtenáře Honzu Vaňka, nebo upřímný zápal Poznámkového bloku Pavla Kotrly. Ale vím toho málo, pořád objevuji.

To mě samozřejmě jako zástupce internetového média těší, kdykoliv někdo připouští, že internetové zdroje považuje za stejnocenné, nebo někdy i cennější než papír.

Tady musím vytáhnout příklad časopisu, který jsem měl velmi rád v tištěné podobě, a to je *Aluze*. Aluze koncem minulého roku přestoupila na internet. Nevím sice úplně přesně, proč se tak stalo, nenašel jsem žádné vysvětlení ani na webu, ani na papíře, ale předpokládám, že to bylo vědomé rozhodnutí Jiřího Hrabala, ne tah z nouze. Dalo mi práci si na novou verzi zvyknout, ale chodím tam. I když míř, než jsem četl tu tištěnou. Kdo ví, třeba i Plav bude jednou jen internetový.

**Jít si za svým
překladačem**

Ještě by mě zajímalo, jak jste otevření neznámým autorům překladů zvenčí. Je vůbec u vás někdo ochoten se zabývat porovnáváním amatérského překladu neznámého autora s originálem?

Otevření tomu jsme, i když máme samozřejmě rezervy. Ve spolupráci s nakladatelstvím Dauphin ale plánujeme vydávání nových dobrých překladů. Takže když nám někdo

pošle opravdu kvalitní překlad, tak nejenže to pak vyjde u nás v časopise – samozřejmě hodí-li se tematicky –, ale třeba i jako knížka právě v Dauphinu. Ale nemůžeme to nikomu slíbit, nejsme zatím na to úplně zařízeni, je to ještě v přípravách, možná by to chtělo nějakou speciální rubriku... teprve uvidíme. Je stejně tak možné, že od toho nakonec ustoupíme a soustředíme se na známější jména, která zaručují jistou kvalitu. Ale to zase záleží na konkrétním jazyce a tématu. To jsou věci, které se pořád vyvíjejí.

Obvykle vejdou ve známost jenom ty překlady, které jsou obzvláště hrozné. A na druhé straně potom ty, které jsou oceněny jako mimořádně kvalitní. Bylo by asi prima, kdyby si čtenáři vyhledávali překlady konkrétního překladatele, tedy že by šli po práci konkrétního jména.

To by bylo jistě ideální. A v určité skupině jazyků to tak i funguje. Třeba když vydá knížku Rudolf Pellar, tak to je taková záruka kvality, že si pro ni lidé půjdou. On si taky autora vybere. Nebo když jsem zmiňoval Viktora Janíše, který

Historka „z natáčení“

To jsem vyráběl CD k lužickému číslu. Česká půlka byla bez problémů – Hanka Kofránková byla tak laskava, že mi za hodinu načetla mnou vybrané básně Kita Lorence v nahrávacím studiu Českého rozhlasu. Horší bylo pořídit nahrávku originálů – chtěl jsem, aby čtenáři měli možnost poslechnout si, jak lužická srbština vlastně zní. A tak jsem v pátek, den před tiskem čísla, uprosil svého kamaráda lékaře, aby vzal auto, a vyrazili jsme bez předchozího ohlášení u kohokoli tam do Budyšína. V pátek odpoledne člověk už v práci moc lidí nenajde, to, jak jsem tehdy zjistil, platí i v Německu. Chodil jsem od čerta k ďáblu po všech lužických institucích, v divadle nikdo nebyl, v rozhlase taky ne. S prázdnou jsem se vracet nechtěl, to bych nevypadal v očích redakce dobře. Takže nakonec se uvolil vedoucí kulturního odboru Lužickosrbského domu, dříve i ochotnický herec, přitáhl za uši ještě dva mladé rádiové spíkrky, co se zázračně objevili na chodbě, a namluvili mi to. Dvě hodiny před začátkem mistrovství světa ve fotbale v Německu (a to byl další důvod, který jsem si tehdy neuvědomil a který znamenal vyliďněné ulice), kdy úvodní zápas hráli právě Němci s Kostarikou (a vyhráli ho 4:2)! CD nakonec dopadlo dobře, protože je na něm záznam jak řeči staršího mluvčího, padesátníka, tak dnešních dvacátníků – a v lužičtině to čtvrstoletí znamená přece jen významný fonetický rozdíl. Takže i takhle v Plavu pracujeme.

L. Novosad

Ještě jsem si uvědomil, že jedna věc, kterou Plav dělá, je dost důležitá, a to je rubrika *Kritika překladu*. Nejsem si vědom, že by to kdokoliv jiný soustavně dělal. Je to možná trochu mrtvé téma v očích veřejnosti, ale přitom podstatné.

se tady etabloval jako překladatel sci-fi. A domnívám se, že komunita scifistů, což je skupina, která žije oproti jiným dost poučeně v rámci svého žánru, nové knihy bedlivě sleduje, a když Viktor vydá nový překlad, tak na to lidé jdou

Z jiných tratí

jako na Spielberga. Teď doufám, že se Viktor neurazí (směje se). Ale že zkrátka už lidé od něho očekávají určitou kvalitu. Abych byl přesně pochopen, tak raději dodám, že najít si svého překladatele neznamena rozeznávat ho v knize podle stylu, ten by neměl být znatelný, ale důvěřovat v jeho výběr textů.

Už jsme mluvili o tom, že vychází obrovské množství knih, a některé překlady pak nutně provozují lidé, kteří sice snad zvládli nějaký jazyk, ale nezvládli překlad. Myslíš, že se to může časem odstranit, a nebo není šance?

Já si myslím, že jsme byli vždycky překladatelská velmoc, tady se překládá hodně a dlouho. A jako všude jinde, čím víc se toho dělá, tím víc šmejdu vzniká, ale tím víc taky vzniká výborných věcí. A překlad samozřejmě po čase zastarává, i když dají se najít i výjimky, které lze číst i za sto let. Jako všude, měla by v tom být poctivá práce, která v tomhle případě spočívá na ose překladatel-redaktor-nakladatel. A ta kvalita se nutně projeví sama. Jiná věc je, že snáz najdeš dobré autory u jazyků jako angličtina, z něhož překládají zástupy, než třeba u velštiny nebo ndebelštiny, kde to bude vždycky horší, musí se usilovněji redigovat a na kvalitního autora čekat déle.

Sledujete časopisy podobného zaměření v rámci regionu? Existují?

Víme o nich, existují všude, na Slovensku je *Revue pre svetovú literatúru*, v Maďarsku je několik takových, v Polsku, v Německu taky – což samozřejmě souvisí s velikostí trhu. Ale to, že je překlad podstatná věc pro fungování národní kultury, to je vědomí, které je ve střední Evropě společné všem.

A úplně poslední otázka bude ryze praktická. Předpokládejme, že na základě našeho rozhovoru si čtenáři budou chtít Plav koupit, a u nich není k dostání. Jak se k němu dostanou?

Ideální je navštívit náš web www.svetovka.cz a tam se dá všechno zjistit, včetně prodejních míst. Nejzastoupenější jsme zatím v Praze, ale v horizontu jednoho roku doufáme, že budeme k dispozici po celé republice. A jestli to někoho zaujalo a chtěl by se podívat, tak se určitě můžeme domluvit na ukázkovém čísle zdarma nebo rovnou na předplatném.

Děkujeme za rozhovor!

